NICOLAI CISNERI, ... DE FRIDERICO 2. IMPER. ORATIO: HABITA IN CELEBRI...

Nicolaus Cisner

CLARISSIMIS VIRIS,

OTHONI HOVELIO EQVITI VVESTPHALO, Caſparo Hemmelingo Iuriſconſulto, & Nicolao Luterenſi, Nicolaus Ciſnerus S. D.

VM & ex conſuetudine qua hic inter nos vſi ſumus, & ex officijs in me veſtris perſpexerim, egregiè me à vobis amari: nec me de meæ in vos voluntatis propẽſione, vllam apud vos dubitationẽ reliquiſſe ſpero. Nam quòd virorum bonorum et doctorum amicitia nihil antiquius habeam, eoq; in numero vos ob integritatẽ, virtutẽ & eruditionẽ veſtram ponã: enitendũ mihi eſſe putaui, vt amori in me veſtro, ſi minus cæteris rebus, at certè mutuo amore reſponderẽ. Itaq; vt & eundẽ erga vos abſentes teſtificarer, et me amicitiam noſtrã grata memoria proſequi declararẽ: quam de FRIDERICO II. *Imperatore, anno Domini* M.D.LXII. *menſe Auguſto, in ſchola noſtra habui, cũ tibi Caſpare, alijsq; quibuſdã Doctoratus (vt vocant) in Iure noſtro inſignia de Collegij ſententia contuli, eã ad vos mitto. Quam in veſtro nomine diuulgari et apparere, non ingratũ vobis fore, idcirco confido: quòd priori eius parte audita, præſertim quæ de iure Imperatoris in Põtificẽ, ordinẽq; Eccleſiaſticũ tractaui, in lucẽ vt ederẽ, à me cõtenderitis. Quare cũ ſuperioribus diebus illã fortè inter alia mea ſcripta reperiſſem, & petitionis veſtræ recordarer: vt tandẽ vobis, alijsq; ſatisfacerẽ, eandẽ recognoui. Pleraq; autẽ quæ ad vitã* FRIDERICI II. *pertinent, me hac oratione complexũ eſſe, is intelliget, qui eã cũ ijs quæ de* FRIDERICO, *eiusq; rebus geſtis memoriæ prodita ſunt, contulerit. Ac tametſi ad explicãda & illuſtranda ea quæ ex epiſtolis* FRIDERICI, *à Petro de Vineis, conſcriptis, & ex oratione Eberhardi Iuuauenſis præſulis notaui, nõ abs re fortaſſe fuiſſet, eaſdẽ ſubijcere: tamẽ quia illæ propediẽ ſeparatim excudẽtur, opera iſta hic ſuperſedere viſum eſt. Nihilominus enim hãc ipſam narrationẽ de vita* FRIDERICI, *lectoribus fructuoſam fore ſpero. Vos quidẽ eã probaturos, inde colligo, quòd ex recitatione eiuſdẽ fructũ aliquẽ vos percepiſſe ſignificaueritis. Bene valete. Heidelbergæ. Anno à nato Chriſto,* M.D.LXV.

DE FINE, QVI POETIS, OMnibusq; Scriptoribus propositus esse debet:

IOANNES STIGELIVS, ALIBI.

Musa Dei laudes, & fortia facta virorum
Quæ canit, illa Deo grata ministra placet.
Quem iuuat obscœnas lasciuo carmine nugas
Ludere, cum Musis nil rationis habet.

DE IIS, QVI VERAM ET SEMpiternam laudem merentur:

PAVLVS CHERLERVS ELSTERBVRGENsis, Studiosus, in quodam carmine.

Res quicunq; DEO dignas, patriaq; merente
Gessit, is æterno tempore magnus erit.
Hunc primùm nitidis semper vehit inclyta Virtus
Laudibus: est merces quæ sua pulchra sibi.
Hunc etiam doctiq; uiri, dulcesq; Camœnæ
Concelebrant scriptis, carminibusq; sacris.
Ergo quisquis amat uicturæ præmia laudis,
Ille DEO, PATRIAE seruiat ille piæ.

NICOLAI CISNERI
DE FRIDERICO II. Imperatore, ORATIO.

TSI satis hoc amplissimo loco, non indignæ ad dicendum materiæ ius quod profitemur Ciuile, nobis suppeditare potest: tamen huic ornatissimo conuẽtui, ex omnium ordinum studiorumq́ generibus constãti, gratius fore putaui, si de Germanici ortus atque sanguinis principe electissimo uerba facerẽ: cuius cùm in Christianam rempub. imperiumq́ Germanicum egregia uoluntas, & præclara uirtus, tum in liberalium doctrinarum, & iuris studia eximia propensio, & in doctos literatosq́ uiros singularis extitisset beneuolentia. Propositum igitur est, aliquid de fortissimi uiri, sapientissimi hominis, summi imperatoris Friderici, eius nominis II. uita memorare: non quòd ante eum, iam inde à Carolo Magno, alij Germanici Imperatores laudatissimi non fuerint: sed quòd non solùm iam de præcipuis in alijs Academijs orationes habitæ, literisq́ mandatæ fuerint, uerumetiã quòd nuper admodum uir doctissimus, & amicus meus tum uetustis, tum recentibus rerum gestarum annalibus recognitis, quæ in illorum uita præclara & posteritatis memoria digna obseruauit, ea usque ad hunc Fridericum II. & prudenter & eleganter explicârit. Vtinam uerò quanta huius nostri Regis & Imperatoris tum laudum est multitudo, tum uirtutum magnitudo, tanta mihi quoq́ eloquẽtiæ suppeteret facultas. Sed cum nullius tanta sit ingenij ubertas, tanta orationis copia, tãta dicendi uis, quæ incly ti herois Friderici II. res gestas non dicam orando exornare, sed numerando enarrare possit: ueniam mihi quoq́

uos daturos spero, si in egregijs illius & factis, & dictis, & consilijs percensendis minus præstitero, quàm & illius Imperatoris maiestas postulat, & huius consessus amplitudo requirit. Neque enim si innumerabiles eius laudes dicendo assequi non potero, idcirco mihi ab omni præclararum eius uirtutum recitatione abstinendum puto. Nam cum in boni uiri, & Christiani hominis officio positum sit, Dei opt. max. in præstantibus imperij gubernatoribus, & strenuis reipubl. Christianæ propugnatoribus beneficia celebrare: non putaui esse alienum institutis meis, etiamsi eam ad rem uires me deficiant, tamen huius uoluntatis meæ aliquam significationē prębere. Quocirca tametsi dignis laudibus diuinas Friderici II. domi forisque clarissimi Imperatoris uirtutes prosequi non potero: tamen cum Germanici Imperatoris, ante annos amplius trecētos mortui, à quo nullam gratiam inire possum, nulla nec assentatione, nec inuidia, sed & uirtutis eius admiratione, & patriæ amore, & reipub. Germanicæ studio adductus, res gestas referre constituerim: in spem uenio, nec alios hanc in me erga patriam uoluntatem reprehensuros: nec uos hanc qualemcunque de uita Friderici II. commemorationē, hoc in loco grauatim à me audituros esse.

Natus est Fridericus II. ex nobilissima Beblinorum siue Gibellinorum ueterum familia: quæ originem ab excellentissimis Francorum regibus & imperatoribus duxisse traditur. Verùm ut quæ uetustiora sunt, prætermittamus, auum habuit Fridericum Barbarossam: qui genus suum antè maiorum claritate illustre, multo illustrius suarum uirtutum splendore reddidit. Nam cum post patrui sui Conradi III. Cæsaris, Franciæ & Sueciæ ducis mortem, cùm ob aliarum uirtutum opinionem, tū præsertim propter singularis & fortitudinis & prudentiæ laudem, Rex Germaniæ, & Imperator Romanorum, omnium Ordinū consensu creatus esset: commissam sibi rempub.

rempub. & imperium, tam domi quam foris, tum pace tũ bello ita administrauit, ut non solùm id defenderit, uerũ etiam amplificârit atq; propagârit: maioribus id quidem accessionibus ornamentisq; proculdubiò aucturus, nisi in perniciem reipub. Christianæ, & occultis conspirationibus, & aptis seditionibus se illi omnibus uiribus Romani põtifices, Adrianus IIII. & Alexander III. impiè sceleratéq; opposuissent.

Huic Friderico, cum in expeditione Asiatica fortiter ac feliciter Sarracenos debellaret, in Armenia uita defuncto, maximus natu filius Henricus, eius nominis VI. spectata uirtute princeps successit: qui ex Constãtia Rogerij primi Siciliç regis (ut maior pars annalium historicorũq; tradit) filia: ut Pandolphus Colonutius, nepte, Fridericũ nostrum progenuit. Hic autem Rogerius, siue pater siue auus Constantiæ fuerit, ex Normannis principibus oriũdus erat. Nam illius auus Tancredus, cũ duodecim filijs, insigni & corporis robore, & animi fortitudine ex Normãnia in Italiam militatum profectus est. Quo mortuo, filij eius præcipui Gotfridus, Drogo, Guielmus, Ferrebachus, Robertus Guiscardus, Vnifredus, Rogerius Bossus, primùm Apuliam & Calabriam occupârunt: deinde reliquis fratribus extinctis, Robertus & Rogerius, pater Rogerij regis, summa uirtute & felicitate Sarracenos qui in Sicilia dominabantur, multis prælijs uictos, magnisq; cladib. oppressos, Messana, Troina, Regio, Panormo, alijsq; præcipuis urbibus eiecerunt, omnemq; Siciliam in suam potestatem redegerunt.

Patris Rogerij, patruorumq; domesticis exemplis sibi propositis Rogerius, magni atq; excelsi animi, illustris ingenij & industriæ, non minus dignitatis & splendoris, atque illi decoris ornamentiq; familiæ suæ attulit. Quod enim post obitum & fratris sui Simonis, & patruelis Rogerij, eiusq; nati Guielmi quicquid à patre Siciliæ comite

relictum esset: tum omnes ditiones quas Robertus Guiscardus, eiusq; filij, et nepos in Apulia et Calabria obtinuerant (qui duces Apuliæ, & Calabriæ principes dicti sunt) solus iure hæreditario adeptus esset: primus sui generis regia in Sicilia corona insignitus, & à suis rex tum Italię, tũ Siciliæ est appellatus. Id licet primùm molestè ægreq; ferrent Romani pontifices: tamen postea cum Neopolitana urbe, ijsq; omnibus quæ in Campania, Apulia, Lucania, Salentinis, Calabria & Brutijs sub imperio Gręcorum erant, regis Siciliæ, ducis Apulię, & principis Calabrię nomen huic Rogerio tribuerunt. Equidem & hunc Rogerium, & successores eius, utriusq; Siciliæ regis titulo usos esse reperio. Duplicem enim, quamuis ineptè, Siciliam ab intersecante Faro fecerũt: regnumq; quod ex Campaniæ, Apuliæ, Lucaniæ & Calabriæ populis constitutum est, quia citra Farum situm est, citerioris Siciliæ: ulterioris autem ipsius Siciliæ insulæ, omnisq; eius regionis quę ultra Farum est, dixerunt. Verùm illud hodie rectius Neapolitanum uocatur. Itaq; Rogerius & regnorum suorũ fines, & nominis memoriam propagandi cupiditate inductus, magna adornata classe in Apuliã contra Sarracenos traiecit: oraq; eius maritima e regionè Siciliæ depopulata, Tripolim, Aphricã quæ à Sarracenis Medhia est uocata, Caspsiam, aliasq; eius regionis urbes subegit: atq; ipsi Tuneti regi, annuo stipendio imposito, eius regnum sibi tributarium fecit. Inde flexo Orientem uersus cursu, bellum Imperatori Græcorum Emanueli II. infert, quòd eius fraude & perfidia, ingens Christianorum in Africa militantium multitudo sublata esse diceretur: illumq; urbibus atque insulis ei subiectis expugnatis uastatisq;, multis magnisq; detrimentis affecit. Ludouicum Francorum regẽ ex Sarracenorum manu, quem illi ex Syria in Palæstinam proficiscentem interceperant, insigni Sarracenorum cæde facta liberauit. Reuersus in Siciliam, gladio suo hunc

hunc uersum incidi curasse fertur:

Appulus & Calaber, Siculus mihi seruit & Apher.

Huius Rogerij regis, iustis liberis masculis in Guielmo nepote, ex Guielmo filio progenito deficientibus, Siciliæ regna Tancredus Rogerij regis (ut pleriq; scribũt) ut autem Pandolphus Colonucius prodit, Rogerij Apuliæ ducis, illius maximi natu filij nothus, cõsensu Siculorum occupauit. Qua de causa Clemens III. Pontifex grauiter offensus, quòd regna illa ecclesiæ Romanæ competere contendebat, quæ Tancredus sine scitu & consensu eius usurpasset: dum ius illud quod prætendebat, armis persequi, & misso in Siciliam milite, ui eum ejicere conatur, mortem obit. Cuius successori Celestino III. idem aduersus Tancredum cogitanti, quod Clemens antea nequicquã tentasset: Henrici Cæsaris, qui eo tempore ut à Pontifice coronaretur, Romam profectus erat, ad se aduentu, commoda rei bene gerendæ facultas accidisse uisa est. Nam cum sola Constantia ex legitimis regis Rogerij hæredibus superstes esset, eam ex monasterio Panormitano eductam, & à se emancipatam, Henrico, ut regnorum Siciliæ hæredem ea lege collocauit, ut Tusculanã ciuitatem ecclesiæ Romanæ aduersam, eidem subjiceret: & regna illa dotis nomine ad se pertinentia, suis sumptibus acquireret: ijsq; pulso inde Tancredo, adeptis, annuum sibi censum præstaret. Quamobrem Imperator cum magno exercitu in Campaniam progreditur, Neapolim obsidet: sed sæuiente in milite suo peste, obsidione soluta, ciuitatibus prouincijsq;, quæ sui, imperijq; iuris & ditionis erant, firmis præsidijs munitis: & administrationi Hetruriæ Philippo fratre, Spoleti Conrado, Aemiliæ & Flaminiæ Marquardo, Piceni Theobaldo præfectis, in Germaniam redit. Ita Tancredus quamdiu uixit, regna illa tenuit: at eo mortuo, tandẽ Henricus Imperator, regnis illis ad uxorem Constantiam, iure hæreditario delatis, potitus, dum in Sicilia cum Constan-

tia coniuge agit, illa iam quinquagenaria grauida esse cœpit. Itaq; cum appropinquare partus uideretur, ut propter grandiorem ætatem, omnem sinistram de partu suppositicio suspicionem animis hominum eximeret, extructo in publico & aperto loco ea ratione tabernaculo, ut ex eo ab omnibus conspici posset, magna matronarum corona circundata, populoq; spectante, VII. calend. Ianuarij, anno à Christo nato 1193. Fridericum hunc Neapolis, Apuliæ, Calabriæ & Siciliæ regem peperit.

Quàm claro, quàm nobili, quàm illustri ex genere Fridericus noster procreatus sit, satis (ut opinor) intelligitis. Equidem parentum maiorumq; eius res gestas, notare potius quàm narrare uolui. Nam si illas explicare instituissem, nullum mihi tempus de Friderico dicendi reliquum fuisset. Sin autem illorum uirtutes silentio præterijssem, non exiguam laudum partem, quæ à parentibus liberis communicatur, ipsi detraxissem. Quare ea mihi in hac oratione moderatio quærenda fuit, ut cum omnia parentum eius ornamenta commemorare non possem, ne etiam omnino nihil de ijs dixisse uiderer. Hæ autem ipsæ paternæ & auitæ uirtutes ita in hoc Friderico eluxerũt, ut quibusdam non inferior, plerisq; superior etiam fuerit: ita ut si quis cum illis hunc contulerit, meritò dubitare posśit, utrum plus à maioribus suis laudis splendorisq; acceperit, an ipse familiæ suæ adiecerit.

Ac uix quidem natus erat Fridericus, cum eum pater dignum se, dignum auo in imperio successorem fore existimans, primoribus Germaniæ principibus diligentiśsimè commendauit. Maximam enim de filio spem Henricus, non tam ex naturæ generositate, quàm ex Ioachimi Abbatis uaticinio conceperat. Ferè enim, ut est apud Pindarum & Horatium, fortes ex fortibus, boni ex bonis generosi ex generosis nascuntur: id quod fabulosa illa antiquitas, figmentis suis de Heroum ortu ex deorum cum homi

nibus

nibus coniunctione, significare uoluit. Sed cum non rarò contrà accidat, ut præclarorum Principum, & excellentiũ uirorum liberi, à uirtute paterna degenerent: fortasse Henrici de filio opinionem & expectationem, Ioachimus Abbas confirmauit. Nam Pandolpho Colonucio authore, cum Henricus de extumescente uentre coniugis suæ prouectioris iam (ut dixi) ætatis dubitaret: accersito ad se Ioachimo, cuius id temporis propter sanctitatem, & sacrarũ literarum scientiam, atq; uaticinandi spiritum, clarum celebratumq; in Italia nomen erat: ab illo non modò filium in utero coniugis esse didicit, sed & quem in tota uita sua cursum quosúe successus habiturus esset, cognouit. Hac filij commendatione, Henricus ab ordinibus & proceribus imperij obtinuit, ut obsignatis tabulis, & iureiurando se illi in Imperio Fridericum successorem daturos esse confirmarent. Non multò pòst, audita Saladini, Aegyptij Syriæq; Sulthani morte, qui & Hierosolymis ui captis, & Guidone Lusignano Hierosolymitano rege ad Tyberiadem prælio uicto, in Syria & Iudæa uehementer Christianorum opes attriuerat: Henricus Imperator & sua sponte inflammatus, & à Pontifice incitatus, ad flictas in Asia res Christianorũ erigendas, & perditas recreandas, magnas copias, Germanis belli ducibus eo consilio in Asiam mittit, (sic enim quidã prodiderũt) ut mox ipse cum instructa classe subsequeretur. At cũ is interea Messanæ decessisset: tametsi illi nõnullas in Syria & Palæstina Cristianorũ urbes & ciuitates, ut Ioppen, Ptolemaidẽ, Berytũ, & ab obsidionis periculis liberassent, & diffidentes rebus suis præsidijs munitiõibusq; firmassent: tamẽ accepto de Imperatoris obitu nũcio, relictis in hostiũ potestate Hierosolymis, alijsq; urbibus amissis, re infecta in Europam reuersi sunt.

Henricus ante exitum è uita suum, cum uim morbi augeri sensisset, infantis filij sui tutelam cùm Constantiæ coniugi, & fratri Philippo Hetruriæ præsidi, tum omnium cu

ram pontifici Romano commiserat: Constantia ut & mariti uoluntati satisfaceret, & matris officio nõ deesset: pro Friderico filio, quem infantẽ adhuc Panormi utriusq; Siciliæ regem creari curauerat, regna gubernanda suscepit. Quorum administrationẽ tanta fide, tanta industria, tanta prudentia obijt, ut quamuis graues & turbulenti motus eius regimen exceperint, ijs tamen sedatis, ab omni calamitate se filiumq; suum & regna expediuerit. Nondum enim ab Henrici Imperatoris morte annus elapsus erat, cum Marquardus prouincijs suæ custodiæ traditis ab Innocentio III. exutus, in Apuliam sub specie tutelæ & patrocinij, reuera autem animo dominandi ingressus, eius populos uarijs fraudibus ad defectionẽ sollicitabat. In Sicilia quoq; Raynerius comes Torcianus, in consortium gubernationis à Constantia ascitus, ad regnum aspirans, pro domino, non pro tutore uel curatore se gerebat. Sed Constantiæ cura, studio & diligentia factum est, ut perfidi hi homines, scelestos conatus suos perficere non potuerint. Cum aũt affecta ætate, in grauem morbum incidisset, neq; se amplius tutelę filij, administrationiq; præesse, aut etiam rebus humanis superesse posse intelligeret: supremæ suæ uoluntatis sententia, & filij infantis salutem, & regnorum incolumitatem Innocentio III. commendauit. Neq; enim se præclarius atq; hac ratione, filij regnorumq; rationibus consulere posse sperabat. Verùm Pontifex hac Friderici tutela, pupillarisq; hæreditatis cura patrocinioue susceptis: talem se tutorem, talem patronum præstitit, ut pupillum, eiusq; regna & imperia in summũ discrimen adduxerit. Etsi enim legatos suos Guielmum S. Adriani, & Gregorium D. Mariæ Cardinales (ut uocant) gubernaculis utriusq; regni tutorio nomine præfecit: tamen hostes pupilli eiusdẽ ditiones & dignitates affectantes, cõsilio atq; ope sua iuuit. Nam & Sibyllæ uiduæ Tancredi suasit, ut ad recuperanda Siciliæ regna quæ maritus

ritus antè habuerat, opem à Philippo Francorum rege peteret: & cum regis consilio, opera & subsidio, Vualtherus uetusta comitum Brennorum familia ortus, qui antiquam sedem in Barrensi prouincia habebãt, ducta in matrimonium Alteria, Tancredi regis maxima natu filia, spe regnorum illorum inductus, Campaniam & Apuliã inuasisset: idem Pontifex (ut tutoris scilicet, patroniq; officio fungeretur) datis literis, missisq; legatis ad proceres utriusq; regni, ut Vualtherum pro rege suo acciperent, sub grauissima proscriptionis excommunitate, Christianorum pœna mandauit. His suis minis egregius ille Friderici tutor perfecit, ut Brennus multis in ditionem imperiumq; suum pupilli oppidis acceptis, Capuam usque peruenerit: quæ ipsa quoq; in fidem potestatemq; se dedit. Ibi à proceribus quibusdam, Friderici partes tutantibus, manu militari coacta obsessus, impetu ex urbe de improuiso in hostes facto, multis interfectis, & ex primarijs uiris, Calertano, Sorano, Certano, Celauensi, Aquinati, & Sanseuerino, comitibus captis, cæterisq; in fugam uersis, castris eorum potitus est. Hac uictoria plerisque ad se traductis, præcipuisq; ferè proceribus, sororibus uxoris propinquisq; suis in matrimonium collocatis, & propter affinitatem sibi conciliatis, omni ferè Apulia occupata, facilè totum regnum sibi subiecturus fuisset, nisi Theobaldus Cãpaniæ & Apuliæ præses, ab eo Sarni obsidione pressus, inopinata in castra eiusdem eruptione, eum fusis fugatisq; alijs cepisset. Quin etiam ut Colonucius narrat, adhuc perfidia Theobaldi, regna Siciliæ obtinere Vualtherus potuisset: nisi insolentia sua (ut erat elato uir animo) impium & nefarium Theobaldi consilium subuertisset. Non multos post annos quàm Fridericus hoc periculum in regnis suis, diuino beneficio euaserat, aliud ei de imperio, eodem tutore authore conflatur: cuius initium paulo altius repetere placet. Germaniæ

Principes fidem suam Henrico astrinxisse, se in eius locum in imperio Fridericum filium reposituros, iam antè dixi. Cum uerò is patre defuncto, summæ rerum per ætatem præesse non posset: maiori parti principum uisum est, imperij administrationem Philippo patruo, tutoriq; eius committere. Contrà Pontifex, qui Philippo infensus erat, quòd diligentius quàm ex re Pontificis esset, iura imperij in Hetruria defendisset, imperij proceres à fide HENRICO de eligendo filio data, sacramentiq; religione soluit: & Philippum, ut sceleratum & detestabilem, falsis criminationibus apud eos in odium inuidiamq; uocare nititur. His suis calumnijs quosdam principes & ordines Imperij permouit, primò ut Bertholdum Ducem Zaringiæ, Cæsarem designarent: ad quem etiam Pontificis extat epistola, plena conuiciorum in Philippum: deinde cum idem Philippo cessisset, quòd is sibi postea à pluribus imperij ordinibus in Comitijs Mulhusii habitis prælatus fuisset, ut Philippo Othonem filium Henrici Leonis opponerent, eumq; de more Aquisgrani coronarent. Qua de causa, magna in Germania, omnium ferè rerumpub. et ordinum consecuta est perturbatio. Pontifex Episcopos qui Philippo fauebant, loco suo mouebat. Philippus causa, milite, potentia & successu superior, Othonis amicos dignitatibus, ditionibusq; suis, armis pellebat: ipsumq; Othonem, multis commissis pugnis, undiquaq; uictor profugabat. Itaq; omnia in Germania tumultibus, uastationibus, cœdibus, sanguine complebantur & redundabant. Has tantas calamitates Conradus Lichtenauus, æqualis temporum illorum, qui postea cœnobio Vursper gensi præfectus est, in annalibus suis dolenter deplorãs, Romanos pontifices, ut earum omnium authores & architectos incusat: quos ex ijs quæstum fecisse, commodumq; suum auxisse queritur. Vnde cùm in alia flagitia, tum in infinitam ambitionem & auaritiam eorum acerbè

& gra-

& grauiter uiuehitur. Tandem Germaniæ principibus & ciuitatibus, ciuilibus his dissentionibus & armis defatigatis, pacemq́ue efflagitantibus, & pro Philippo Pontificem deprecantibus: utq́ue eius animum delinirent, Imperatoris filiæ nuptias, Richardi Anagnini Comitis fratris sui filio pollicentibus: eaq́ue spe Philippo à Pontifice expiato, et ab illo Othoni Beatrice filia in matrimoniũ data, pax in Germania est constituta. Philippo per summam iniuriam occiso, Otho ad fastigium imperij, à Germaniæ proceribus euectus, ab fautore & amico suo Innocentio III. Romæ est in auguratus. Sed non diu culta est hæc amicitia. Nam paulò post, cum ab eodem pontifice, beneuolentia sua in capitale odium conuersa, Otho Romæ in uitæ discrimen uocatus fuisset: ira atq́ue indignatione percitus, magnis cõparatis copijs, non modò Flaminiam, Picenum, Vmbriã, Hetruriam depopulatus est, sed & maximam partẽ Campaniæ atque Apuliæ, quæ sub ditione Friderici erant, occupauit. Sic primùm consilio, deinde culpa tutoris, patroniq́ue sui, Friderici ditiones plurimum damni detrimentiq́ue acceperunt. Hic nimirum tutelæ curæq́ue pontificiæ fructus fuit. Sed quæso attendatis calliditatem & uersutiam Pontificis. Cum ex præteritis animaduertisset, plerosq́ue Germaniæ proceres in Fridericum propensos esse, quamuis ipse gentem familiamq́ue Friderici odisset, eaq́ue fide, qua nonnulli illorum, patri eius de imperio filio deferendo se deuinxissent, antè liberasset: tamen nullam commodiorem expeditioremq́ue rationem esse, Othonem tũ sibi formidabiliorem opprimendi, & de summi honoris & dignitatis gradu dijciendi ratus, quàm si Fridericum ei opponeret: à Germanis principibus contendit, ut deserto Othone, à se ex ciuitate Christianorum excluso, Cæsarem sibi Fridericum adsciscant. Nec opinione sua falsus est Pontifex. Quod enim plerisq́ue præcipuorum ordinũ Otho, propter superbiam fastidiumq́ue animi uiuisus, Fri-

dericus autem, & propter parentum suorum bene meri-ta, suamq́ ipsius egregiam & præclaram indolem charus esset: illi à fide Othonis, à Pontifice ex Ecclesiæ societate eiecto deficientes, quod infanti adhuc Friderico promissum erat præstiterunt, eumq́ absentem regem & Imperatorem renunciârunt. Iam uigesimum annum agebat Fridericus (malo enim hic Germanorum annales, & Pandolphum Colonucium, quàm Thomam Fazellum Siculum sequi) & ingenij uirtutisq́ gloria florebat. Nam Cõstantia, præstantissima femina, cum filium suum summo imperio, maximisq́ regnis destinatum sciret: & ad qualẽ uitam prima institutione ab ineunte ætate assuefactus esset, talem etiam postea in imperando fore intelligeret: ea disciplina, eius & linguam informari, & mentẽ imbui curauit: ut progressu ætatis, summæ in eo & ingenij & animi uirtutes eminerent. Non enim solùm Latinarũ & Græcarum literarũ, quæ barbarie obrutæ tum primùm emergebant: sed & Germanicam & Italicam & Sarracenicam linguam, quantumuis inter se distent, usu & obseruatione diligenti optimè addidicit. Ingenerata autem præstanti illius naturæ uirtutum semina, ita pietatis, sapientiæ, iustitiæ, fortitudinis præceptis, perpetuaq́ exercitatione excoluit: ut cum quolibet maximorũ fortissimorumq́ Imperatorũ & regum conferri potuerit. Missis igitur è Germania ad Fridericum legatis, qui illum ad suscipiendũ in Germania imperium accerserent, cum ijsdem Fridericus nihil moratus, coniuge sua Constantia, Arrogoniæ regis filia, filioloq́ Hẽrico in Sicilia relictis, in Germaniam proficiscitur. In itinere Pontificem adit, & cum eo consilia de instituenda profectione communicat. Narrat Fazellus, rerum Sicularum nostra ætate scriptor, magno honore ab Innocentio Fridericum Romæ esse acceptum: certam tamen de inauguratione ab illo spem ei non esse factam, quòd Pontifex nomen eius, ex aui Friderici I. recordatione suspe-

ne suspe-

ne suspectum haberet, eaq́; de causa ab Italia procul abesse cuperet. Nec dissimile quid Blondus tradidit. Romam Tridentum cum uenisset, quòd rectius & expeditius iter ab Othonianis, locis superioribus obsideri cognouisset, magna cum difficultate in uijs & asperis Rhetorum alpibus superatis, secundum Rheni tractum, omnibus in ora Rhenana ciuitatibus ad Imperij ditionē pertinentibus, in fidem suā acceptis: Othone, qui quàm maximis poterat itineribus ex Italia in Germaniam contenderat, ut Friderico ad Rhenum occurreret, & transitu prohiberet, spe sua deiecto, Aquisgrani de more coronatus: inde in hyberna Francofurtum profectus, & pòst conuentibus aliquot in Norico habitis, mortuo Othone, rebus Imperij ordinatis, omniq́; ferè Germania pacata, cū Ludouico Boio, magnoq́; Germanorum procerū comitatu reuersus, ab Honorio III. qui innocentij locum suffectus erat, summo cū apparatu est consecratus, Augustusq́; appellatus. Quam ob rem cum alia multa & magnifica dona in Pontificem, eiusq́; aulam contulit: tum Ecclesiæ Romanæ comitatum Fundanum pleno iure donauit. Nam auaritia Pōtificum, corruptus ille & deprauatus mos inueterauerat, ut principibus ad inaugurationem illam, quæ confirmationis causa à Pōtificibus fiebat, nisi per amplissima munera aditus non daretur: ut hic Cuspinianus, rerū ab Imperatoribus gestarū haudquaquā spernendus scriptor notat. Sic quasi uenalia. Imperatoria dignitatis insignia cū pōtifices haberent, ita ea designatos reges & Cæsares, ab illis precio cōparare oportebat. Tū quoq; Fridericus Imperator, ne ullo in genere benignitatis erga sacrū ordinē restrictus esse uideret, sed ut liberalitas sua latissimè in Ecclesiā pateret: ex sentētia pōtificis eas edidit cōstitutiōes, q̄ hodie in Iure nostro Ciuili extāt: quib. libertatē & immunitatē Ecclesiasticā, abrogatis & sublatis à se omnib. & legib. & mōtib. ei derogātib. pluribusq́; ꝓ ea irrogatis priuilegijs. Sarctā

tectam esse uoluit. Sed callidè imposuit uel prudẽtissimo Imperatori Põtifex, cũ longè aliud atq; Imperator spectaret. Id enĩ agebat & ille ipse, & alij Põtifices, ut quẽ moliebantur dominatum, iam inde à Bonifacio III. hic ita ab Imperatoribus inopinantibus stabiliretur atque confirmaretur, ut eos ipsos suismet legibus, tanquàm uinculis quibusdam constrictos, in seruitute sua tenerent. Nam cum pœna illa proscriptionis ex cœtu Christianorum, quæ olim neruus erat disciplinæ Ecclesiasticæ, pro sua libidine abuterentur: nónne Imperator gladium, & ad se iugulandum, & ad imperium excindendum in manus Põtifici porrexit? Cum tulit, ut qui ab ijs ob diminutionem Ecclesiasticæ libertatis, ex societate Christianorum segregatus per annum fuisset: idem ipso Iure Ciuili proscriptus esset, si intra annum non expiaretur: nec antè restitueretur, quàm ab Ecclesia receptus fuisset. Quo factum est, ut si quis Imperatorum pro officio suo in dignitate Imperij tuenda, libidini Pontificum resisteret: quasi contra Ecclesiam fecisset, à Pontificibus ex communione Christianorum ejceretur: & nisi intra annum ab ijsdem in gratiam reductus esset, hæc ipsa lege principali pro proscripto haberetur. Aut igitur ut proscriptiõis pœnã Principes effugerent, omnia eis ad nutũ & uoluntatẽ Pontificis erãt facienda: aut si in defendẽdo et conseruãdo imperio persistebãt, ut proscriptis omnia dignitatis, honorũ, opũ, & uitæ pericula subeunda erãt. Quare his, alijsq; eius generis priuilegijs & legib. dum gratificari Põtifici, & Ecclesiæ benignè facere Imperatores & reges uoluerunt, sibijpsis & Imperio, detrimento exitioq; fuerunt: quippe in eam se seruitutem Pontificũ præcipitãrunt, ut nõ secus atq; mãcipia, cupiditati eorum seruire cogerẽtur. Sed uenia danda principibus, qui pietatis studio, & Ecclesiæ intuitu illis tã multa concesserunt: Pontifices uerò qui ut religioni præesse uoluerũt, sic & reliquos homines iusticia & æquitate antei-

re,

re,ipsiusq́ Christi & Apostolorũ exẽpla imitari oportebat:quòd beneficia illa non modò ad dominatũ & tyrannidem suã,sed & ad perniciẽ Imperatorum à quibus acceperunt,scientes prudentesq́ conuerterunt,quomodo excusari aut poßint aut debeant,non uideo. Et adhuc quisquã esse potest,qui eos bonos uiros sanctosq́ patres, aut fuisse credat,aut dicere poßit. Sed rapuit me lõgius ab instituto,rei indignitas,quàm proposueram.

Fridericus cum Germanis principibus qui eum Romam deduxerant,ad res Imperij in Italia constituẽdas,ciuitates quæ illi subiectæ erant obit, & in uerba sua iurare cogit. Deinde in regna sua se confert:ubi cum alios de defectione consilia inijsse,nouisq́ rebus studuisse,tum præsertim Thomam & Richardum,Innocentij III. fratres,comites Anagninos, regni cupiditate inductos, quibus castella quædam in regno Neapolitano erant, cum Othone IIII. quando is id hostili manu inuaserat,cõspirasse reperiebat. Qua de causa in eos Fridericus,ac læsæ maiestatis reos animaduertẽdũ ratus,subitò castellis arcibusq́ eorum captis & expugnatis,& ex his Celano diruto,omnibusq́ eos bonis mulctatos:Richardũ quem deprehenderat in Siciliã relegat. Thomas manibus eius elapsus,quàm celerrimè se Romã receperat. Eòdẽ & alij qui rerũ nouarũ cupidi Othoni fauerãt, eiq́ opera & consilio suo adfuerant partim conscientia delicti, metuq́ pœnæ,partim à Friderico exilio affecti confugerant. Hac regni parte pacata, Fridericus pluribus collectis copijs in Siciliam proficiscitur,ut Sarracenos qui in illa insula magnos motus cõcitârant,coerceret. Quos magna ui adortus,superauit:duceq́ eorũ Mirabeto capto, & laqueo enecto, ac ciuitatib. oppidisq́ quæ tenebãt,extirpatis & euersis, magnã eorũ partẽ cõcidit:reliqui se fugę mãdarunt,& in loca deuia & deserta se abdiderũt. Ecce aũt egregia Honorij Pontificis, grati erga Fridericũ animi testificatio. Thomã illũ,aliosq́

proditores & exules Pontifex Romæ fouet, & perfidiæ crimine cõtaminatos, à fide obediẽtiaq; Friderici eximit. Quod ubi Fridericus cognouit, de huius facti indignitate cũ eo expostulauit. Sunt qui referãt, ita tũ illũ aduersus se animũ Pontificis exacerbasse, ut ira exæstuans, execrationis fulmẽ, quod (ut iam ostendi) potissimũ, aut unicũ ferè tyrannidis Pontificię firmamentũ fuit, in Imperatorem emiserit. At Thomas Facellus causam huius detestationis, paulo aliter in hũc modum exponit. Inter perduelles etiam Episcopi aliqui fuerunt: quos cum Fridericus exautoratos è regno eiecisset, illi Romę opem Põtificis implorauerant. Pontifex missis legatis, à Friderico petijt, ut expulsos, officioq; suo deiectos Episcopos restitueret: neue sibi potestatem Ecclesiasticam sumeret: cognitionem de criminib. eorum, exercitationemq; sui, id est, Põtificij iuris atq; muneris esse, Ecclesiarumq; in regnis illis curã, ad se pertinere. Ad quæ Fridericus ita responderit. Cum amplius quadringẽtis annis, iam inde à Carolo Magno, functiones, Curationesq; Ecclesiasticas imperatoribus & regibus in suo cuiq; regno idoneis hominibus committere iure licuerit: idem etiam iuris sibi competere, idemq; se in Imperio munus sustinere, quod Henrico patri, quod Friderico auo, quod alijs qui eos antecesserunt, incubuisset. Præterea cum Rogerij, cum Guilhelmi, cum mater etiam sua Constantia, ius deligendorum Episcoporum, Cæterorumq; Ecclesiæ ordinum, semper in utroq; Siciliæ regno habuerint: nõ ita Rogerium regem, nec Guilhelmũ bonum, nec matrem suam, nec se de Romana Ecclesia meruisse: ut quo iure regno maiores suos usos esse constaret, eo nunc demum ipse ab Honorio spoliaretur. Indignitate igitur postulatorum, Fridericum commotum, hæc subiecisse, idem author prodit. Quousque tandem Pontifex abutetur patientia mea, quãdo auaritiæ suæ modum statuet, quem ad finem infinita eius ambitio progredietur?

gredietur? Marquardus Flāminię prouinciæ à patre prę-fectus, ab Innocētio III. Cum ego in cunis agerem, ab administratione renouetur, ut eam ditionē Imperio adimeret. Theobaldus Picenorū præfectura, me infante expellitur, ut etiam hac prouincia Imperio priuaretur. Philippus patruus, & cum Hetruriam administraret, & cum illo inuito ad Imperij gubernationem uocatus esset, multis grauibusq́ iniurijs ab eodem agitatus est, donec ei nuptiarum filiæ illius cum filio fratris sui iniecta spes est: ut hac occasione ad familiam suam Hetruriam transferret. Fundanum quoq́ comitatum nuper mihi Pontifex ad redimendam confirmationē emunxit, & sacrosancti Imperij diadema magno precio nundinari me coegit. Iam & Imperatoriam maiestatem, quam ipso approbante sum adeptus, aspernari, contemnere, conculcare audet. Quis hāc incredibilem audaciam, quis hanc intolerabilem ferat in Pontifice insolentiā? Ite renunciate Honorio insignia Imperij, regniq́ coronam me prius depositurū, quàm commissurum, ut tātæ maiestatis ab eo diminutio fiat. Hæc ne quis à me conficta putet, à Thoma Facello, lib. VIII. scripta extant: quem qui legerint & cum his nostris contulerint, me sententiam eius, cōmutata uerbis eorumq́ comprehensionibus aliquantum orationis forma uerè recitasse intelligent.

Etsi uerò uix mihi satis temporis, ad ea quæ de Imperatorum & regum iure in Ecclesiasticis muneribus conferēdis, à Friderico notata audiuimus, uel mediocriter explicanda superest: tamen quia hic locus hodie in Imperij cōtrouersijs magni est momenti, uisum est potius faciundū, ut paucis eum exponerem, quàm omnino silentio præterirem. Ac primò quidem, quin in prima Christianorum Ecclesia distribuendorum munerum Ecclesiasticorū præcipua cura & potestas, penes populum Christianum, intercedente etiam administrorum diuinarum curationum

consilio fuerit: facile ex sacrosanctis scriptis, & ex conciliorum decretis, & ex primæ Ecclesiæ consuetudine perspici potest: quo etiam pertinent cùm alij in decreto à Gratiano consarcinato loci, tum præsertim can. 12.13.14. 26.27.32. distinct. 63. Deinde ipsis etiam principibus, Christianam religionem amplectentibus, & honoris & ordinis causa concessum est, ut petenti populo idoneos ministros, uel ipsi Ecclesiæ imponerent, uel commendatos confirmarent: quos qui iam officijs Ecclesiasticis præfecti erant, consecrarent. Sic Constantinopolitani Imperatores, à Constantino Magno, more per manus tradito, ius functionum in Ecclesia Christiana suis ordinibus tribuendarum, cum populi & Ecclesiastarum consensu habuerunt, idq; diu retinuerunt: ut Honorij Imperatoris ad Bonifacium can. 8. distin. 79. & can. 2. dist. 97. ut Pelagij & Gregorij Magni. quorum ille, Iustiniano Imperante, & Totila in Italia regnante: hic autem, Imperatore Mauritio, & Longobardis Italiam tenentibus, Romanæ Ecclesiæ Episcopos egerunt. Can. 15. 21. & 24. testantur. Quod autem illud Honorij Imperatoris rescriptum Gratianus in princip. tum 96. tum 97. dist. uanum, & nullius momenti esse refert: quòd & contra authoritatem sacrorum canonum, de electione summi Pontificis decreuerit, & ciuili magistratui nulla de rebus, nedum ordinibus Ecclesiasticis dispensandi facultas attributa legatur: insignem ipsius. & inscitiam & imprudentiam notare licet. Quasi uero id temporis aut ulli extiterint sacri canones, qui Imperatoribus ius constituendi ministros Ecclesiæ ademerint: aut dubium sit Imperatores de rebus, curationibus & disciplina Ecclesiastica constituisse, eorumq; leges in Ecclesia obseruatas esse, cum id ex legum rerumq; ea ætate in Ecclesia Imperioq; gestarum monumentis apertè constet. Ac ne longè abeamus, satis id ex ijs titulis, qui sunt de sacrosanctis Ecclesijs, Episcopis &

pis & Clericis alijsque capitulis Ecclesiasticis rebusq; sacris, qui in constitutionum principalium à Iustiniano & collectarum & æditarum, libris cernuntur, est perspicuum in quibus multa capita Honorio & Theodosio accepta feruntur. Sic & post Iustinianum insequentes Grecos Imperatores ius illud ordinandi Pontificis Romani retinuisse, quamuis iam tum ab his interpellatum, indicet can. 21. distin. 63. Princeps autem cuius meminit fuit Constantinus IIII. qui pogonatus dictus est. Illorum deinde morem & uestigia Carolus Magnus occupata Italia hac in re secutus est: ut in can. 22. ead. dist. traditur Sinodo Lateranensi indicta, in qua Adriano Pontifice CLIII. Episcopi conuenerunt, constitutum est, ut creandi Pontificis omniumq; Antistitum & ordinum Ecclesiasticorum in Italia alijsque eius ditionibus & prouincijs designandorum ius & potestas penes Carolum esset: ut qui ab eo commendatus aut approbatus non esset: à nemine consecraretur: ut qui huic decreto non pareret: in grauissimam proscriptionis publicationisq; omnium bonorum pœnam incurreret. Cuius rei exemplum pulcherrimum extat can. 18. eod. titu. Sed tamen istius rescripti author Stephanus IIII. contra decretum illud inconsulto Imperatore Pontifex factus est, qui ut sancitam in eo pœnam eluderet, se purgatum ad Ludouicum Pium Caroli Magni filium in Galliam iuit: Remisq; Ludouicum & eius coniugem Hirmingardi imperiali diademate ornauit. Idem ille Pontifex sibi temperare non potuit: quin constitutioni illi nimia lenitate Imperatoris perspecta fraudem faceret. Voluit enim ut ex can. 27. ead. distin. apparet ordini Ecclesiastico populo & senatui Romano sine Imperatoris authoritate Pontificem eligere licere, eundem autem nisi intercedente Imperatoris uoluntate consecrare non licere. Ex quo perspicuum est illos ipsos Romanos Pōtifices prostituta sanctione

ſanctione pœnæ primos omniũ fuiſſe, qui non modo decretum illud Lateranenſis conuentus nõ obſeruarint, ſed re ipſa infringerent: quin etiã iam tum cõtrarijs reſcriptis & conſtitutionibus in uniuerſum tollere niterẽtur. Quare poſtea Lotharius Imperator Caroli nepos, cũ ad interrumpendas machinationes, de translatione imperij Leonis IIII. in Italiam profectus eſſet: illud etiã Lateranenſis Synodi decretum, de iure Imperatoris in Pontificẽ cæterosq; Eccleſiæ ordines renouauit. Atq; hinc Epiſtolæ illę can. 16. & 17. ead. diſt. 63. à Leone IIII. ſcriptæ ſunt: qui etiã can. 9. diſt. 10. præcepta Imperialia ſe in omne æuum conſeruaturũ profeſſus eſt. Idem Leo cũ multorum aliorum criminum tum læſæ maieſtatis argueretur: corã Ludouico II. Imperatore filio Lotharij cauſam dixit 2. q. 7. can. 40. Poſteaquam uero inſequentibus temporibus de ambitione ſua Pontifices Romani nihil remitterẽt: Otho Imperator eius nominis. I. cum impuriſsimum & ſceleſtiſsimum Pontificẽ Ioannem XIII. cũ ob alia innumera flagitia, tũ ob inſignem erga ſe perfidiam pontificatu deieciſſet: & in eius locum Leonem V. ſubſtituiſſet, conuocata Synodo, & cũ ſenatus populiq; Romani cõſenſu ad exemplum prioris in Synodo Lateranẽſi de iure Imperatoris in eodem templo & loco nouam conſtitutionẽ quæ cõtinetur can. 23. diſt. 63. idẽ Leo promulgauit: qua uetus illud ius Imperatoris de poteſtate eligendi põtificis, conſtituendi Antiſtites, grauiori etiam ſanctione firmatũ eſt, rurſusq; ab Othone III. Ioannes XVIII. quẽ Creſcentius Romanus arrogato ſibi imperio, unà cum populo & Eccleſiaſtico ordine Pontificem fecerat, naſo oculisq; priuato, & de capitolio præcipitato reuocatum eſt. Sed cũ nec poſtea quidem Romani Pontifices ingenium ſuum mutarent: & ius illud de Imperatoris in Pontificem autoritate ſummo ſtudio, ſummaq; cura abrogare conarentur: id Henricus III. conſtituto Pontificẽ Leone. IX. iterũ ſanciuit:

uit, qui eundem quoque Pontificem se omnibus alijs Episcopis in celebri Synodo ab Henrico Moguntiæ habita anteponentem Moguntino cedere compulit. Sic post mortem Henrici III. Nicolaus II. quamuis decreto suo, quod can. 1. distinct: 23 recitatur, in eligendo Romano Pontifice, Cardinalibus ratione cæterorum sacerdotum, populiq; Romani primas dederit: tamen Henrico IIII. regi Impuberi, cui imperium delatum erat ius in hac re suum uoluit saluum esse. Verum cum postea Hiltebrandus qui Gregorius VII. appellatus est, ius illud Imperatorum, quod iam ante in creatione Alexandri Pontificis neglectum erat: nō modo labefactare, sed & euertere conaretur: quod non solum ipse sine uoluntate Imperatoris pontificatum inuasisset: uerum etiam edixisset, ne quis Imperatorū, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, uel aliorum ciuilium magistratuum cui Ecclesiasticas curationes assignaret: neuè quis eas ab illis susciperet 16. q. 7. can. 9. & 10. Tandem Henricus horrendo illo monstro Hildebrando pontificatum depulso & proscripto, atque in eius locum Clemente III. subrogato ius illud iterum Imperatoribus uindicauit. Sed tamen cum insequentes Pontifices exemplis suis Iuri illo imperatorio derogarent: atque summo quidem studio id Henricus tueri conaretur: Pontificum fraude deducto à se filio Henrico & alienatis plerisq; Germanię Principibus oppressus est. Etsi uero Henricus. V. Romam profectus eo adegit Paschalem II. ut & publica concione & consignatis tabulis atque iureiurando confirmatis Imperatoribus rursus ius illud conferendorum Ecclesiæ ministeriorum restituerit: tamen post Henrici ab urbe discessum cum paschalis pōtifex publicè præ se ferret se uehementer pœnitere quod priuilegia Imperatorum de curationibus Ecclesiasticis dispensandis metu approbasset, Imperatore ex communitate Ecclesiæ segregato in Lateranensi Synodo consti-

tuit: (unde 16. q. 7. cap. 13. 14. 15. & 16. descripta sunt) eũ in impiorum & hostium numero habendum, qui Ecclesiasticam functionem à ciuili magistratu obtineret. Itaque cum hæc decreta in designatione pontificum in iniuriam & contemptum imperatoris obseruarentur: & cum iam intestinis bellis Pontificum præcipuè opera concitatis, non debilitata modo sed ferè fracta potestas imperatoria esset: Cum Henricus v. grauiter à Lothario eiusque affeclis Episcopis, Pontificis impulsu oppugnaretur: ab ijs etiam ex altera parte Episcopis spe publicæ trãquillitatis, ut pontificijs postulatis morem gereret, magna cum importunitate & pertinacia urgeretur: tandem ille (proh dolor) iure illo Ecclesiasticorum munerum suis ordinibus distribuẽdorum, iam ante trecentos annos à Carolo Magno usupato, & ab subsequentibus Imperatoribus ad hoc usque tẽpus singulari fortitudine conseruato, maximo Ecclesiæ Christianæ Reipublicæꝗ detrimento, ut cum Pontifice Calixto II. conciliaretur in uicina Vangionum urbe cessit. Tum igitur primũ hoc ius, quod tam diu ante, tot tantisque artibus, nunc clam: nunc ui Pontifices quæsierant, omnino sunt consecuti. Nam quibus capitibus Gratianus ante illa tempora, Romanę ciuitati potestatem illam eligendi Pontificem absque consensu Imperatorum datam esse, uult demõstrare: ut can. 29. 30. adiunctaꝗ palea posteriori, & can. 31. fraudulenter à Gratiano assentatore Pontificio pro ueris supposita esse: & antè in plerisque Carolus Molinæus notauit, & ex obseruatione temporum, à quouis uel mediocriter in historijs Francicis & Germanicis uersato, animaduerti potest. Primò enim Georgium IIII. cui can. 29. inscribitur, quinꝗ ex ordine Pontifices subsecuti sunt ante Adrianum illum II. qui arrepta à populo per uim eligendi Pontificis potestate, Pontifex factus est: cum præsertim is Georgius antè pontificatũ accipere noluisset, quàm Imperator in eius

electionem

electionem consensisset. Deinde capiti 30. Molinæus authoritatem Raphaelis Volaterani opponit, qui inde etiã suspectus est, quod Eugenio Pontifice huius Paschalis, quo cum pactum Ludouicus 1. iniisse dicitur, idem Ludouicus pius eiusque filius Lotharius successore Principis Romani potestate, Romæ cum omnibus Imperio subiectis, tum ipsis etiam Romanis leges constituerunt: Vt de illa renouatione decreti à Lothario facta taceã. Tũ quomodo paleam illam cuius initium Constitutio, Leo IIII. ad Lotharium & Ludouicum Augustos scribere potuit, cum in ea mẽtio fiat Henrici Aucupis & Othonis primi, qui annos amplius LXXX. post illos Leonẽq; IIII Pontificem demum imperarunt. Iam uerò qua fronte Gratianus Othonem 1. capitis 31. authorem facere audet: cum & Ioannem illum XII. Otho à pontificatu amouerit: & non modo iuri Imperatorio & in urbem Romam, & in Pontificem Romanum Episcoposq; imperio Romano subiectos nihil detraxerit: uerùm eidẽ amplius quid, ut ante dictum est, addiderit. Et tamen tã stupidus & impudens fuit Gratianus: ut tam manifestas fraudes, & euidentes imposturas à se confictas in hac ipsa decreti compilatione ad dominationem pontificum accommodata pro ueris legibus lectoribus obtrudere sit ausus: tum ne aliquando hæc à posteris deprehẽdantur, & cum insigni suo dedecore delegantur non sit ueritus. Ergo ut semel hoc ius Imperatoribus Pontifices extorserunt: ita dominatum suum armarunt & stabiliuerunt: ut tametsi postea studiosissimi dignitatis Imperatoriæ, amantissimi utilitatis Reipub. cupidissimi salutis Ecclesię, Fridericus I. et II. Ludouicus Boius, Henricus Lucelbergensis à pontificibus potentia sua in imperij excidium, Reipub. perniciem & Ecclesiæ exitium, nefariè & crudeliter abutẽtibus ius illud recuperare, & pristinam Imperatoribus authoritatẽ ab ijs non modo labefactatam, sed ferè omnino concisam

& cõuulſam aſſerere ſingulari & prudẽtia & uirtute ſunt conati: tamen id in illis doctrinæ cœleſtis tenebris, & fœdis populi errorib. triſtiq́ꝫ ciuilis magiſtratus ſeruitute p̄ficere non potuerunt. Noſtra uero memoria cũ multi uiri pij & docti ui diuina imbuti, incontaminato ſuperſtitione & defœdato impietate, & oppreſſo põtificia tyrãnide, Chriſtianæ religionis ſtatu, Deo auſpice, eiuſq́ꝫ ſacroſancto uerbo prȩeunte purgãdo, emendando, inſtaurando, Magno cũ Reipub. Chriſtianæ fructu elaborarint: quo maior facultas nũc principibus ad priſtinã et religioni puritatẽ, & Eccleſiæ authoritatẽ, & Imperij rerũq́ꝫ publicarũ gubernationi dignitatẽ reſtituendã eſt oblata: eo diligentiori ſtudio illis in id, ut in rẽ ſummã & maximopere neceſſariã eſt incũbendũ. Quæ eñ olim omni genere uirtutis clariſsimis Imperatoribus, regibus, principibus ob pontificũ præſtigias obſcura fuerunt: ea nũc ex ſingulari Dei erga genus humanum clementia aperta & perſpicua ſunt: nec quod ius faſq́ꝫ nõ eſt rogari, id rogari poſſe: nec cõtra Chriſti præcepta, cõtra inſtituta Apoſtolorũ, cõtra ueterũ cõciliorũ authoritatẽ, cõtra incorruptũ in antiqua Eccleſia morẽ, cõtra primorũ Chriſtianorũ Imperatorũ leges, pontificũ placita ualere: nec peruerſam & impiã conſuetudinem uel in Eccleſia uel in Repub. Chriſtiana legis uim & autoritatẽ quãuis inueterata ſit, habere. Quod aũt ius in diſpẽſandis Eccleſiaſticis munerib. Imperatoribus fuit, idẽ et regibus alijſq́ꝫ magiſtratibus erat, qui ſummã in ſuis regnis & ditionib. poteſtatẽ obtinebãt. Nã & decreto cõcilij Toletani quod can. 25. diſt. 63. cõmemorat̃ creandi & eligẽdi Epiſcopos & Antiſtites poteſtas in Hiſpania penes Regem Hiſpanæ fuit. Et ex rebus geſtis Clodouei, Caroli Magni, Ludouici IX. qui inter Diuos relatus eſt. Philippi Auguſti, Philippi pulchri, Caroli V. VI. VII. Franciæ regũ notũ eſt: Præcipuã curã Eccleſiæ Gallicæ reges illos nõ pontifices ſuſcepiſſe. Et ex Anglicis hiſtorijs

perſpicuum

perspicuũ est facultatẽ cõferendorum in Anglicis Ecclesijs ministeriorum, usq; ad Henricum I. Angliæ reges habuisse, qui ea opera Anshelmi Cantuariẽsis Episcopi à Paschali II. est priuatus. Quin etiam principes Germaniæ Imperijq; ordines usq; ad Henrici V. tempora, in sua quemq; ditione functiones Ecclesiasticas suis ordinibus distribuisse: deinde earundem dispensationem etiam populo cum ordine religioso fuisse: Laudemq; Friderico regnante id iuris sacerdotes in se solos deriuasse Ioannes Auentinus lib. 7. Annalium Boiorum memoriæ prodidit. Itaq; probabile est Siciliæ quoq; regibus eandem facultatem in dãdis Curatoribus Ecclesijs regni sui fuisse: Andreas de Istmia ad I. constit. Neap. nu. 12. idq; Fridericũ contra Põtificis Tyrannidem tutari uoluisse, eaq; ipsa de causa ut Fazellus author est, ab Honorio ex cœtu Christianorũ esse exterminatum. Nec uerò ignoro Platinam & Blondum Friderico ob insignia flagitia sacris ab Honorio primo interdictum, deinde propter pertinaciam Imperij atq; regni titulos abrogatos memoriæ mandasse. Verum eos in scribendo gratiã magis põtificũ quã ueritatẽ sectatos esse, nõ est obscurũ ei intelligere, qui hoc in loco illos cũ scriptoribus Friderico & Honorio æqualib. cõparauerit. Hi enim scriptũ reliquerũt friuolis de causis Fridericũ tã atrociter ab Honorio tractatũ: id q̃d Pãdolphus quoq; Colonucius rerũ Neapolitanarũ & Sicularũ satis accuratus, & diligens scriptor testatur: Sed eo unde digressus sum redeo.

Commorante in Sicilia Friderico, uxor eius Constantia Anagona Catanæ decedit. Interim res Christianorum, (qui maxima classe in Aegyptum traducti Pelusium olim siue Heliopolim Damiatam uulgo dictam cæperãt: Sultanumq; Ægypto se exturbaturum considerant) tristem & calamitosum exitum habuerunt. Nam ob inundantis Nili aquas in castra sua deriuatas, maximas difficultates perpessi, pace à Sultano iniquissimis conditionibus impe

trata, & urbe & toto Ægypto cedere, & Acconem Tyrumq́, non sine magno detrimento & labe Reipublicæ Christianæ se recipere sunt coacti. Itaq́ Ioannes Brennus Rex Hierosolymę, in Italiam auxilium à Christianis contra hostes rogatum appulit, Romamq́ ad Honoriū iuit, ibi regni sui calamitate, imminentisq́ periculi magnitudine exposita, opeq́ implorata, cum se in Friderico Imperatore, quod eius nomen Clarissimum summaq́ esset apud omnes, prætetquã unum pontificem authoritas, spem maximam ponere ostendisset: qui & præteritis malis mederi, & futuris occurrere posset: tandem illius precibus, & ipsis temporibus motus, Honorius cum Friderico in gratiam rediјt. Qui data sibi in matrimonium Iole filia Ioannis ex filia Cõradi regis Hierosolymæ, & Marchionis mõtis ferrati, prognatam, dotis nomine omni iure regni Hierosolymitani quod ex materna hæreditate illi cõpetebat, in se translato. unde & qui Neapolitanū & Siciliæ regnū post possiderunt, Hierosolymitani regni titulo sunt usi, se in Asiam ad uindicãdam Hierosolymam, quàm primū posset expeditionem facturum promisit. Inter duces belli in Ægypto gesti etiam fuit Ludouicus Boius, qui cum in Europam reuersus ad Imperatorem uenisset, filium ei Hẽricum, & ut secum in Germaniam ducat, & ut istic curam eiusdem gerat, committit. qui postea data sibi in matrimoniū filia Leopoldi Austriaci, Cæsar à Germaniæ proceribus designatur. Friderico autem diutius opinione pontificis profectionem in Asiam differente, siue quod in Imperіј regnorumq́ suorum rebus ordinandis confirmandisq́ detineretᷓ: ne quis in ijs se absente motus existeret: siue quod in ijs, quibus ad bellum hoc opus esset: quòd ille pro dignitate atq́ opibus Imperіј gesturus erat, parandis occuparetur: siue quod constitutum pacis, quæ in Ægypto inter Christianos & Sarracenos in octo annos iureiurãdo sancita erat, ꝙ uiolare nefas esse putabat, impugnã

dum

dum exiisset: Honorius exasperato animo graue et acerbū quid in eum tentasset, nisi morte præuētus fuisset, in cuius obitum hi uersiculi scripti sunt.

O pater Honori, multorum nate dolori.
Est tibi dedecori uiuere, uade mori.

Honorius non in pontificatu modò, sed & in odio aduersus Fridericum successorem habuit Gregoriū IX. qui ex eorum Comitum familia oriundus erat, quos (ut dixi) Fridericus perduellionis condemnauerat. Erat enim Innocentij III. nepos. Vix dum Papatum inierat cum Friderico diras & omnia extrema minatur, nisi quàm celerrimè posset in Asiam proficiscatur. Qua de causa autē tam importunè & instanter ad maturandam expeditionem hanc Fridericum urserit, postea apparebit. Quod enim animo destinauerat, nisi illo longè ab Italia remoto moliri nō audebat. At Fridericus ob eas ipsas quas paulò antè cōmemoraui causas, abūdè se excusat. Ille em̄ omnes ab ijs qui res gestas Friderici posteritati mandarunt, quamuis aliæ ab alijs referuntur. Nominatim autē Fazellus Siculus scribit, Fridericum moram suam, per sacramenti, quo pax inter Sarracenos & Christianos firmata fuerat, religionem purgasse. Idem refert à Ioanne Hierosolymorum rege, cū id temporis filia sua Romam adducta esset, Imperatorē Pōtifici esse reconciliatū: cunq; Romam ad celebrandas nuptias uocato, Gregorius de more pedem dextrum suauiandum præbuisset, illum genu Pontificis, non pedē uix summis labijs osculatum: idq; Pontificem molestissimè tulisse. Sed cum oportuna tum ei ulciscendi hanc iniuriam facultas non esset, eius uindictam in aliud commodius tempus reiecisse. Fridericum postea quod Christianos in Siria à rege Ægyptiorum premi, & eiusdem instinctu ab Arsacida sicarios in Europā Christianos reges trucidatum missos regem Frācorum, ut ab eiusmodi insidijs sibi caueret, admonitum accepisset: maior ad bellum sa-

crum cupiditate incensum, de eo Rauennę & Cremonæ procerum conuentu acto tractasse, à Pontifice subsidium petijsse, Henrico filio iam Cæsari creato mandasse, ut ad hoc bellum ordines Imperij hortaretur: omnesq; opem, studium operamq; suam ei detulisse. Hæc Fazellus, quæ alij aliter narrantes pleraq; Honorij temporibus facta tradunt. Germanici scriptores constitutum quidem Concilio Imperij procerum à Friderico primo Cremonæ, deinde Rauennæ diem fuisse referunt: sed quo minus illuc uenerint: Pontificem cum suis ministris, Longobardicasq; ciuitates, quod per eorum fines iter non satis tutum erat, obstitisse. Quoquo modo uero se res habeat, id constat Fridericum qui Pontifici satisfaceret, qui nullum finem urgendi faciebat, ei fidem suam obstrinxisse, se ad certum tempus in hostem Hierosolymam tenentem iturum. (id enim in epistolis suis confitetur) & auxilium ab Imperij ordinibus postulasse & obtinuisse, tempusq; militi quo Brundusij conueniret, præstituisse. Interea ipse tota & mẽte et animo in id bellum insistere, maximas ornare classes, delectus militum toto regno habere, omnesq; res quę ad hoc bellum usui erant prouidere. Nec mora, statuto tempore magnę cum aliorum, tum Germanorum militũ Ludouico Turingo & Sigeberto Augustano Episcopo, ducibus copiæ Brundusium confluxerant: qui dum Fridericum infirma impeditum ualetudine expectant: continuò eos infecta lue ob calorum molestias cœliq; in tẽperiem inuadente, multi, & in his ipse quoq; Turingus, uitã amiserunt. Imperator ubi paululum conualuerat, cum omni classe Brundusio soluit: Cumq; ad Peloponẽsi & Crętæ Insulæ angustias processisset, ibiq; aduerso uento teneretur: subito recrudescente morbo, omnibus suis copijs in palestinam pręmissis, certaq; ijs spe facta se eos subsecuturum, ut primum meliusculè habere cœpisset: ipse cũ paucis Brundusium, atq; inde in Apuliam est reuersus.

His

His rebus nunciatis. Pontifex Fridericum tyrannidis suæ fulmine ferit cuius rei causas eum in tabulis hasce pro posuisse inuenio. quod Brundusio equis, pecunia & pretiosissima supellectile demortui Turingi Reguli direpta, non belli sed prædæ istius tegendæ & uelandæ gratia in Asiam nauigarit, quod neglecta sacramenti deuotionisq; religione & sponsione simulato morbo redierit: quod eius culpa Dãmiata amissa & Christianus exercitus afflict9 sit. Fazellus præter illas causas etiã has à Põtifice traditas scribit: quod ingenuæ cuidam puellæ, quæ in gynęceo reginæ famulabatur stuprum intulerit: quod coniugẽ propter hoc facinus patri Ioanni enunciatum uerberibus affectam, in carcere necarit. Sed cum reliqui omnes & ipse quoq; Blondus referant, post promulgationem proscriptionis & priuationis Iolem decessisse: id tẽporis Põtifex illã de nece Iolę causam afferre nõ potuit: In puerperio aũt exanimatam esse relicto filio Cõrado cõstans est opinio. Contra Fridericus ad illatas criminationes depellendas, Brũdusinum Episcopum & alios legatos Romam mittit, quos non modo non ad se, sed nec ad cardinaliũ conciliũ pontifex admisit. Quare imperator cum apud alios Christiani nominis Reges, tũ præsertim apud Germaniæ principes, & Imperij ordines, literis suis, quæ etiamnum extãt, non modo quorum à Põtifice insimulabatur, crimina diluit, & falsa & ab illo ficta esse, eaq; de causa legatis excusationisq; suæ aditum à põtifice preclusum esse ostendit: sed & quàm ingrati in se pro summis suis suorumq; parẽtum in Romanam Ecclesiam meritis adhuc Põtifices fuerint, pluribus exponit: quæ huc nimis longum fuerit referre. Summa autem excusationis suæ hæc est. Magnæ sibi curæ Rempubl. Christianam semper fuisse, & iam inde ab adolescentia contra Mahometicę religionis sectatores arma capere, bellum'que gerere constituisse. itaque de expeditione ea uotum se primo Aquisgrani fecisse: dein

deRe

de Romæ cum ab Honorio inauguraretur, renouasse: tũ filiam regis regniq́; Hierosolymitani hæredem uxorẽ duxisse, eamq́; ob causam ut regnum illud ab iniurijs hostiũ defendaĩ & conseruetur, magnoperè sua priuatim quoq; interesse: maximã se classem instruxisse, fortissimum exercitũ cõparasse, nihilq́; in apparatu eius belli prætermisisse. Verùm & in ipso articulo, & cũ conueniret miles, se morbo detentũ, & postea cũ ab eo leuatus esset, Brundusiũq́; uenisset, atq; inde sine cuiusquã iniuria classe in altũ deducta in eundẽ morbum de integro incidisse, quo ab instituto suo sit retractus, eiusq́; rei se locupletib. testibus fidẽ facere posse. Damiatæ perditæ, & rei malè gestę culpã iniustè à Põtifice in se cõferri: cũ nõ exiguũ subsidiũ & milite & alijs rebus ad eam expeditionẽ subministrarit. Hęc qui plenius cognoscere uoluerit, inter reliquas Petri de Vineis epistolas Friderici nomine cõscriptas has pręcipuè legat, quarũ initia, In admirationẽ, & iusticiã, & innocẽtiã. &, Leuate oculos. Et quidẽ nõ secus atq; literis suis Fridericus declarauit rẽ habere, uetustiores Germani scriptores oẽs testatum reliquerunt. Abbas enim Vrspergẽsis, qui inter Friderici coęuos fuit, & sententiã primæ à me notatæ epistolæ exponit: & falsas inanesq́; ob causas, nec seruato iuris et iudicij ordine Fridericũ à Põtifice execratũ tradit. At Platina, Blõdus, Stella, Matthęus Palmerius, nec excusationis Friderici literis cõsignatę, nec uetustatis memoriæ ratione habita quę Põtifici fingere libuit, ita prodiderũt, ac si uerissima fuissent. Verũ his ad nutũ & uoluntatem pontificũ scribere, quæstus uisus est lõgè uberrimus. Quãobrem nõ errasse uidenĩ: qui eos potius assentatores põtificum, quàm Historicos ueritatis testes esse dixerunt. Certè multo aliter Pandolphus Colonucius, qui ex Riccobaldi sententia refert, magno conatu studioq́; pontificẽ egisse, ut affinitatem cum Friderici filijs contraheret. Sed cum id perficere non posset, magnum in Fridericum odium conce-

cepisse.

cepisse. Id quod consentaneum est, his quæ in ultima à me notata epistola Fridericus exponit, quamuis cogitanti secum de causa cur tanto in se odio Pontifex flagraret, nullam sibi aliam in mentem uenire, quàm quod Pontifici neptem suam Henrico filio suo naturali Turrium & Gallutiregi collocare uolenti consentire noluerit. Addit Colonucius, fortasse quòd à Pontifice hac de causa à se alienato regnis suis periculum fore timeret: illum tam subitò & occultò in eadem rediisse. Vt autem re ipsa Pontificis in acerbissimi contra se decreti iniquitate persistentis calumnias refelleret: totiq; terrarum orbi se superiori anno necessitate non uoluntate in expeditione retardatum demõstraret, omni reliquo tempore ad cogitationem belli collato, postea quã magnas rursus coegisset copias, classemq; reparasset: Brundusio profectus regni sui gubernatione Renaldo Ducis Spoleti filio & Anshelmo Iustingensi Baroni commissa, traiecto mari in Cyprum uenit. Fazellus illic Fridericum de obitu Saphandini Ægyptij Stulthani Saladini filij, deq; inducijs, cum tutore liberorum eius ab ijs quos superiori anno præmiserat, ad biennium pactis certiorem factum esse tradit. Inde cum processisset, Renaldum natione Boium equitum magistrum, cum magnis copijs Ptolomaidem misisse: ut cũ prorege de pace eiusmodi tractaret, quæ è re Christianorum esset. Qui cum animaduertisset optimis pro Christiana republic. conditionibus pacem cum Sarracenis iniri posse, Fridericum Ptolomaidem accersiuisse: quo cum nauigasset, bonam & utilem Christianis pacem cum hostibus ad decennium firmasse. Nec multò aliter scribit Blondus, nisi quòd assentatione peruersus, non modò quam pacem omnes reliqui probant, commẽdant, extollunt ille improbet: sed & quibus rebus potest Friderici insectandi & exagitandi occasionẽ captet. Vtrumq; aũt in narratione à uero aberrasse, ex ipsius Friderici epistola (quam lib. 7. Annalium

Boiorum Ioannes Auētinus rerū Germanicarum haudquaq; contēnendus ſcriptor in archirio Antiſtitis Batthauienſis ſeruari cōmemorat, eiuſq; capita ibidem recenſet) liquido perſpici poteſt. Nā Fridericus ex Cypro cū claſſe ſua Ioppē nauigauit, quam cum operibus muniret: quod terreſtri itinere commeatus ab hoſte intercipiebatur, nec propter tempeſtates mari aduehi poſſet, poſt octauū diē cū ſuis fame laborare cœpit. Verū ſupplicationib. & precibus & lachrymis Deo placato, mariq; pacato, eò ad ſe nauib. annonæ, omniūq; rerū neceſſariarū copia eſt allata. Qua Friderico & Ioppenſib. recreatis, hoſtibusq; ſpe ſua deiectis, q maxima multitudine Rege Ægypti, eiusq; fratre Scarapho Gazaræ (quā Ptolomeus Gazā uocat) præfecto & horū nepote Damaſci Regulo ducib. iā ad unius dūtaxat diei iter ab Ioppe caſtra poſuerāt, per legatos atq; nūcios de cōpoſitione agi cœptū eſt. Et cū poſtulatis Imperatoris Chriſtianæ Reipublicæ in primis ſalutarib. Sarracenorum principes capto ex re præſenti cōſilio annuiſſent: pax inter eos ad decēniū facta, & ſacramēto utriusq; gētis more ſancita eſt: Cuius cōditiōes & formulę hę fuerūt: Vt Friderico ꝓ priſtina regū Hieroſolymitanorū cōſuetudine uncto, cū Hieroſolyma quicqd inter eā et Ptolomaidē lōgè lateq; interiacet, atq; adeo maxima Paleſtinæ pars, & in Syria Tyrus ac Sidō, omniaq; quę Balduinus IIII. in poteſtate ſua habuerat, extra paucas quaſdā arces reſtituant, ut ei in Syria & Paleſtina, quas libuerit ſui iuris urbes, oppida, caſtella, arces munire liceat: deniq; ut captiui omnes reddantur: uiciſsimq; ut Sarracenis ad templū & ſepulchrū Domini ſine armis extra urbem accedere, & in tēplo orare ſit integrum: ut Chratum, montemq; regalem retineant. Fridericus quod hac pace Chriſtianis optimè conſultum exiſtimaret: ut qua non multo minus conſecuti eſſent, atque ſi bello ſuperiores extitiſſent, legatis quoque uerſus in occidentem miſsis, literiſque

cum

cũ ad alios Christianos Reges, Proceres, & Præsides, tũ ad Romanum pontificem datis, rem omnem exponit: & ut Deo pro tam fœlici successu gratias agant, monet: & hũc orat, ut cum promissa sua magno cum Christianæ rei commodo præstiterit: nec causa ulla iræ indignationisue supersit, se expiatum in gratiam recipere uelit. Interea cũ suis Hierosolymam petit, ubi ei solenni paschalis festo anno Domini 1229. regia Hierosolymorum corona maximo omnium Procerum & ordinum illius regni applausu (patriarcha Cypri regis legato, & Oliuerio templi magistro cum militibus suis exceptis) est imposita. Post Fridericus muros urbis à Sacracenis deiectos restituit: munitiones reparat, templa diruta reficit, Nazarethum & Ioppē munit, cōmeatu omnibusq; rebus necessarijs instruit.

Nunc uidete quid Friderico in regno Hierosolymitano confirmando occupato, Pontifex in Italia egerit. Ita enim non Christianæ Reipub. studio, sed tùm odio Imperatoris, tum opum cupiditate eundem uelut de industria ex Italia procul ablegasse cognoscetis, Primò milites qui suorummet legatorum hortatu obtestationibus & pollicitationibus, ob sacrum bellum ex Germania euocati ad Imperatorem per Italiam iter faciebant, obseruari, & ab instituta profectione prohiberi, omniq; uiatico spoliari iussit. Et nō modo clā literis in Asiam missis suæ factionis homines, id est: patriarcham Hierosolymitanũ ordinesq; militum templi & hospitalis loci, ut Imperatori aduersarētur instigauit: id quod nec ipse Blondus dissimulat, uerum etiam ipsorum Sarracenorũ principibus dissuadet: ne cum Friderico paciscantur, neue ei regnum Hierosolymorũ reddant. Quas literas ut perfidiæ testes essent, Deo ita uolente in manus suas incidisse, easq; se fidei causa seruare Fridericus in eadē illa Epistola ultima ad principes profitetur. Nec frustra ad suæ farinę homines scripsit. Nã & patriarcha, & eius collegij, quod à templo nomē habe-

bat milites, summopere Fridericum impugnabant: Ptolomaide tumultum excitabant, proditionis illum ipsum eiusq; legatos palàm insimulabãt, ac pręclaro eius instituto audacter obsistebant. Sed ope Pisanorum & Genuensium, militumq; ordinis Teutonici & criminationes eorũ refutatæ, & conatus motusq; sunt compressi. Eadem de causa cum Friderici inauguratio incredibili omniũ honore & lætitia fiebat: hi quasi de iniquo fœdere querebant, laudiq; eius obtrectabant. Pontifex cum has ex perfidia insidias Friderico tetendisset, cumq; publico hosti Imperatorem Christianum prodidisset: non potuit simulatq; tantum facinus commisisset, hoc uno scelere esse contentus: quin aliud contra eundẽ moliret. Nam ijs calumnijs, quas paulo antè de Iolæ coniugis nece retuli, patre eius Ioanne in generum incitato, & plerisq; Longobardiæ & Piceni ciuitatibus imperio subiectis, ab illius fide abductis, sibiq; adiũctis, & Gallicis accersitis auxilijs, magnisq; comparatis copijs, atque ijs in duas partes diuisis, duplici exercitu tũ imperij, tum Friderici ditiones aggreditur: alterum Ioanne Brenno et Pandolpho Sauellano suo cubiculario ducibus in Campaniam regnumq; Neapolitanum: alterum Ioanne Columna Cardinale legato suo, & Thoma illo læsæ maiestatis conuicto in Picenum mittit. Pãdolphus Insula (quod in finib. regni Neapolitani oppidum est) in potestatem redacta, Ioannes Castello Casinensi, opera præsulis eius cœnobij, quo mons Casinus circundatus erat, occupato, claustris apertis, omnia Capuam usq; in deditionem acceperunt. At legato & comiti se Renaldus Spoletanus cum suis in Piceno Maceratæ, & Ripæ Trasonum occurrit, & ab ulteriori progressu prohibuit. Huius aũt belli, quod tanta ui regnis absentis Friderici inferebat, hanc prætexebat causam: quòd præfectus eius ducis Spoletani filius fines Piceni aggressus Maceratam occupasset, nam id mandato Friderici factũ prædicabat:

dicabat:qui negociũ huic dedisset, ut quibus modis posset ditionem pontificiam uexaret. In hanc enim sententiã Blondus scribit. At Fazellus sine cõsilio Friderici id à præside factum tradit, quod idem ipsemet in epistola paulò antè commemorata asserit. Dum hostilis pontificis exercitus in regno Friderici considet, pontifex literis eiusdem à legatis quos ante illum in Europam misisse ostendi, sibi redditis, de rebus bene ab eo in Asia gestis certior factus: non modò ijs non delectatus, sed uehementer etiam perturbatus fuit. Ex quo apparet qua de causa pontifici Friderici in Asiam profectio, tantæ solicitudini & curæ fuerit: idem uidelicet ei, quod olim Peliæ propositum fuit, quando Iasoni autor fuit, ut cum flore iuuentutis Græciæ Colchos ad aureum uellus auferendũ nauigaret. Vt enim opportunitate absentiæ illius ad dominatum & tyrannidem suam abuti posset: Fridericum uel quàm diutissimè bello Asiatico conflictari, aut omnino in eo occidere, cupiebat. Atq; cum cõsilio & cupiditatibus suis fortuna nõ responderet, quasi nuncio illo de secundo Friderici successu sensum omnem humanitatemq; animo amisisset, literas Imperatoris in terram proiecit: & legatos acerbissimis conuicijs domini causa correptos exagitauit: quod ipsum nec Blondus quidem dissimulauit, quamuis ad libidinem pontificum scripserit. Atq; ut hanc insaniam suã animiq; impotentiam specie quadam iusti doloris & iræ uelaret: pacem illam factam ideo se detestari finxit: quasi suis rebus Imperator, non utilitati Christianorum consuluisset, cum ad Domini sepulchrum Sarracenis aditum liberum, & propè id diuersorium reliquisset, unde Blõdus perfidiã Imperatoris legatis eius pontificem corã exprobasse tradit. Age uerò Blonde quibus argumentis uel pacem illam contra Rempub. uel Imperatorem perfidum fuisse, tu pontifexq; tuus demõstratis? At cui hæc uel apud ueteres scriptores, uel apud me, qui ea ex rerum gestarum monumentis

monumentis hausi recognoscenti perfidia pontificis tui, ueræ atq; insigni turpitudine notata, atq; aperta dedecora & infamia non patent? Quid quod non desint qui referant põtificem illos Friderici legatos clam tolli, militesq; ex Asia redeuntes interfici mandasse? ut quã minimè multi ex illis de re ab Imperatore fœliciter gesta audire possent. Sed ego omnia hæc quę communi scriptorum consensu non tenentur, non persequar: Id certissimũ est, Pontificem de capto siue mortuo Friderico, rumorem eo consilio dissipasse, ut eas regni Neapolitani ciuitates, quę adhuc in fide Friderici manebãt omni subsidij à rege suo spe sublata sibi conciliaret. Id enim apertè ille de pontifice in epistola illa Leuate, quæritur. Magnę hæ sunt pontificis in Fridericum iniuriæ & perfidiæ scelera: Sed tamen his truculentus põtificis animus libidinẽ suam exaturari nõ potuit: quin eò est ꝓgressa, quo peruadere uix posse credebatur. Neq; enim solum Henricum filium iam patris opera regem Germaniæ, contra patrem suum incendere ausus est: uerum eundem etiã lenocinijs suis à patre auertit: cui cum pater Ludouicum Boiariæ ducem, quo nullũ Germaniæ principem aut officijs erga se fideliorem, aut uirtute præstantiorem, aut authoritate grauiorem esse nouerat: curatorem & consiliorum suorum moderatorem attribuisset: Henricus metuens, ne si hæc clandestina consilia, quæ contra patrem & Imperatorem suum cum coniuratis iniuisset, rescisceret: aut ea patri efferret, aut se à cœpto abducere conarẽt, Curia & Senatu amouit. Hæc autem omnia eo tendebant, ut cum pluribus in locis disiunctissimis uno tempore contra Imperatorem bellum gereretur, ille ancipiti contentione distractus opprimeretur. Fridericus ubi quæ in regno suo à pontificio milite fierẽt accepit, cum iam regnum Hierosolymorum in meliorem statum redegisset, pontificis conatus omni consilio antevertendos, & suos in officio permanentes confirmandos existimans,

existimans, relicto in Asia Renaldo cũ præsidijs, reliquis copijs se subsequi iussis, quàm celerrimè cum duabus triremibus in Calabriam contendit. Eò cum omnibus suis inopinantibus uenisset, dum & copias ex transmarinis regionibus expectat, & clientes suos conuocat, arma imperat, & alios milites undiq; cogit, & in his ex Sicilia Sarracenos accersit, Barletæ circiter xx. dies moratur. Interea ad illum dux Spoletanus cum sua quoque manu uenerat. Coniunctis igitur uiribus in Apuliã profecti, Ioanne qui Calatiam obsidebat represso & remoto, intra exiguum tempus omnem suam ditionem recuperat. Progressus in Campaniam, Beneuentum & quicquid ditionis erat Põtificiæ Romam usq; occupat: atq; inde Vmbriam & Picenum in potestatem suam recipit. Etsi autem tantis affectis iniurijs Imperator summam nactus erat facultatem iure suo in Pontificem utendi, & se ulciscendi: tamen quod Reipub. Christianæ utilitati nihil prius, nihilq; potius haberet: iracundiã suam Reipublicæ dimittens, cuius causa ad omnia descendere paratus erat, legatos ad eũ de pace mittit, factorũ totiusq; uitæ suæ rationẽ se omnibus redditurum ultrò pollicetur, Ecclesiæ se subijcit, atq; eidem officium obseruantiamq; suã defert. Ad pacẽ hãc tractandam causasq; controuersiarũ inter Fridericũ & pontificẽ cognoscendas Bertoldus Patriarcha Aquileiæ, eiusq; frater Otho Dalmatiæ atq; Histriæ regulus, Eberhardus Iuuauensis, Sifridus Reginoburgensis, Sibottus Augustanus Antistites Leopoldus Austriæ & Stiriæ, Bernhardus Charionũ Duces Romã proficiscunt. At tanta cõtumacis Pontificis insolentia & superbia fuit, ut nulla ratione, nullo ue officio ad concordiã Ecclesiæ & Reipub. Christianæ salutarẽ ab ijs principibus eo anno adduci potuerit. O sanctũ eius nomen q in Ecclesia Christiana summã sibi sumit authoritatẽ, ut præ libidine & cupiditate uindictæ nihili pendat orbis Christiani salutẽ & utilitatẽ. Tũ ergo re in-

facta plerisque horum Procerum Roma abeuntibus insequenti demũ anno Leopoldi Austriaci, Hermanni Teutonici ordinis magistri, ac Messanẽsis Antistitis opera studio, & intercessione tandem aliquãdo pace facta, Fridericũ Pontifex acceptis ab eo centũ & uiginti unciarum auri millibus expiauit: eique & Imperij & regnorũ titulos restituit. Tam inhumanũ aũt cum se Imperatori pontifex praebuerit, quis satis impudentiam Blondi mirari potest, qui adhuc mitiorem quã oportuerit decueritque põtificem in Fridericũ fuisse, scribere audet? Quis hic non apertam, ac non modò non ratione, sed ne dissimulatione quidem tectam eius assentatiõnẽ uidet? At uerius & melius Cuspinianus hic subdit: quaestuosissimam exercere mercaturã Põtificem, qui tam magno uendat, quod gratis accepit, si modo à Christo acceperit.

Etsi igitur Fridericus iniquioribus conditionibus pacẽ cum Pontifice iniuerat, tamen ea de quibus cõuenit, diligenter & fideliter praestitit. Pontifex uerò cui leue erat fidẽ fallere: pactis conuentis nõ stetit. Nã ut alia praetermittã, neque uti promiserat iura in regno Siciliae à se Friderico subtracta, neque Castellanã ciuitatẽ à se ante pacificationẽ occupatam restituit. Id & Fridericus in epistolis suis testatum, & Fazellus in lib. 8. de rebus Siculis consignatum reliquit. Sed tamen cũ Fridericus Reipub. causa omnia pati & facere constituisset, non modo iniuriam hanc pontificis dissimulabat, sed & omni beneficij atque officij genere eiusdem animum sibi adiungere studebat. Nam concilio Principum Aquileiae dimisso, quod inde Rauennam ob Mediolanensium fraudes, & clandestina Ecclesiasticorũ consilia authore Pandolpho Colonutio trãstulerat: Pontificem Reate accessit, ubi contra Romanos qui in armis erant, (ut quae olim Reipub. subiecta à pontifice possessa eidem uindicarẽt) agrumque Viterbiensem populabant, Pontifici auxiliũ petenti, sibi Ecclesiã Romanã curae fore,

eamq; se defensurum, oblato etiam (ut ipsemet scribit) filio suo Obside spondet. Itaq; ut rebus Pontificijs quã maturrimè succurreret, cũ Romanos per legatos ut arma deponerent frustra monuisset: rogatu Pontificis contra eos exercitum magna celeritate coactum in Viterbensium fines duxit. Ibi cum Romanos qui Viterbium obsidebant bello premit, de seditione in Sicilia Messanæ præsertim duce Martino Ballono orta cognoscit. Vnde Viterbio à summis obsidionis periculis liberato, Fridericus maiori parte copiarum suarum ibidem relicta, parua manu maximis itineribus in Siciliam uenit: & priusquã aut conuenire omnes, qui defecerant, aut profugere possent, Messana recepta, Syracusis & Nicosia ad officiũ coactis, Centeripe expugnata & deleta principibusq; defectionis extremis affectis supplicio reliquam Siciliano facile in fide cõtinuit. Interea Pontifex pacem cum Romanis ignorante Friderico, qui ut opem pontifici ferret nec labori ullo pepercerat, & in colligẽdo et sustentando milite maximos sumptus induxerat, componit: cum ante ijs literis persuasisset Fridericum, quem ad arma contra eos suscipienda impulerat, sine sua uoluntate & mandato eos in Viterbensium finibus bello persecutum esse. Has ipsas quoque Pontificis in se iniurias Fridericus in epistolis illis secunda & tertia commemorat. Maiorem igitur laudem consecutus fuisset Blondus: si hanc Pontificis perfidiam notasset, q̃ cũ sui oblitus, (ut mẽdacibus hominibus accidere solet,) contra suæ narrationis seriem, contra rerum à Friderico gestarum ueritatem, ab eo Romanos ad rerum nouarum studia incitatos refert. Quasi uero ulli uel communi intelligẽtia prædito homini, ex oblatione Obsidis filij, ex tanti belli apparatu, & ex ipso rerum euentu, contrarium colligere non sit facillimum. Sed grauiter impudens esse uoluit.

Dum hæc in Italia & Sicilia gerũtur magni in Germa-

nia Henrico Cæſare & Friderico Auſtriaco authoribus motus exoriuntur. Henricus à Pōtifice eiuſq́ ſectatorib. ut dixi, ſeductus & deprauatus erat, Imperiūq́ clàm contra patrem appetebat. Eaq́ de cauſa totum ſe à Ludouici Boiorū ducis, cuius hactenus autoritate & cōſilijs regebatur, amicitia & cōſuetudine auerterat: quod ſummum eius in Imperatorē patrem ſtudium, ſummamq́ uoluntatem cognouiſſet. Ille ubi plena ſceleris cōſilia agitari, et ad dominatum Cæſarem contra patrē ſpectare animaduertit, relicta eius aula Boiariam ſe contulerat. Nō multo amplius annum ibi cōmoratus, Kelhemij cum deambularet, læthali uulnere percuſſus, in conſpectu aulicorū exanimatur. De qua cæde tametſi uariæ ſunt opiniones, mihi tamen ea uero maximè ſimilis eſſe uidetur, quam potiſsimum euentus comprobauit. His enim aſſentior, qui percuſſorem hunc ab Henrico ſubornatum, & cum tabellarij habitu literas Ludouico tradidiſſet, quas ſe ab Imperatore afferre ſimulauerat, legentem eas literas principem confodiſſe prodiderunt. Ludouico Otho filius cum in principatu ſuſceſsiſſet, & more maiorum concilio Boiorum ad gubernationem prouinciarum auſpicato obeundam diem certum Reginoburgi dixiſſet: Henricus Cæſar ne Antiſtites & proceres magiſtratusq́ Ciuitatum et municipiorum Boiariæ conuenirent, neúe ciues Reginoburgenſes, urbe Othonem acciperent, edixit. Imperata hæc tanquā iniuſta Bois negligentibus, Cæſar magnis copijs Boiariā adortus, obſeſſo Reginoburgo, direptionibus, præda, populationibus, & incendijs nemine repugnante uaſtabat. Quibus iniurijs et incōmodis permotus Otho, ut ſuis ſuorumq́ fortunis & urbi conſuleret, cū Henrico, filio ſuo Ludouico quadrimo obſide dato, conuenit: ut cum exercitu Boiaria excederet. Eodem ferè tempore Fridericus Auſtriacus bellandi cupidus finitimis ſuis Boijs, Boiemis, Charionibus, Vngaris, nulla ab ijs laceſsitus

iniuria

iniuria bellum inferebat, eorumq́; fines populabatur. Otho Boius certior factus Præfectum Auſtriaci latrocinijs infamem, multis ſibi prædonibus perditisq́; hominibus aſcitis orã Oeni atq; Norici aſcitis inſiſtere, magnoq́; pecoris atq; hominum numero capto, prędã agere, nõ expectandũ ſibi ſtatuit, dum omniũ fortunis ſuorum conſumptis ulterius in prouinciam ſuam progrederetur: Auſtriaco bello more ſolenni indicto, in Noricum maturat: atq; iniurijs & ui latronum à ſuis propulſatis, ac receptaculis eorum expugnatis, de omnibus prædæ latrocinijq́; conuictis more maiorum ſupplicium ſumpſit.

His rebus cognitis Fridericus Imperator, cõtinuò miſſis legatis, & filium Cæſarem, & alios Germaniæ Principes, qui ad uim & arma deſcenderant, militem dimittere iubet. Et quod multis iam rebus filij à ſe defectionem perſpectam haberet, maioremq́; Germaniæ motum timens, huic rei præuertẽdum exiſtimaret: quàm primùm in Germaniam, à qua iam XIIII. annos abfuerat, ire conſtituit: et rem cum Pontifice communicat. Pontifex in gratiam Imperatoris, literas ſe ad Imperij ordines daturum promittit: ſed profectionem ei in Germaniã ſummopere diſſuadet: Quod enim iam inde ab initio Pontificatus, alieno in Imperatorẽ animo ad proceres Germaniæ ſcripſiſſet, ne cui filiorum, ex familiáue eius imperium traderẽt: quòd ipſe eos cõtra illum ſollicitaſſet, quòd filium Imperatoris, ſuis pollicitationibus in ſocietatem coniurationis contra patrem pellexiſſet, quòd deniq; conſpirationis cum Longobardis factæ princeps fuiſſet: in magna erat ſollicitudine, ne hæc Friderico aperirentur. At Fridericus cum maximè neceſſario tempore Reipubl. deeſſe nollet: nulla interpoſita dubitatione, in Germaniam cũ filio ſuo Conrado proficiſcitur. Coacto ab eo Reginoburgi, ordinum Imperij cõcilio, Henricus Cæſar patefacta ea coniuratione, quam authore Pontifice contra patrem Imperatorem cum Longo

bardis fecerat: læsę maiestatis & parricidij, sentētia septuaginta principum condemnatus, à patre uinctus, in Apuliam relegatur: ubi non longo post tempore, in carcere obijt. In Henrici locum, Cæsarem sibi filium Conradum, de consensu principum surrogauit. Deinde & Austriacū mandatis suis non parentem proscribit, & pro hoste Reipubl. habet: sed cum nec ita quidem ad sanitatem reuerteretur, Imperator maximo cum exercitu, multis comitantibus Germaniæ proceribus, Austriam atq; Styriam in suā fidem potestatemq; redegit. Eodem anno tertias facit nuptias cum Isabella, Ioannis Angli regis filia. Quieta & pacata Germania, relicto in ea filio Cōrado Cæsare, in Italiā ad puniendos eos qui contra se cum filio coniurauerant, cum exercitu redit.

Cognito Friderici reuertentis in Italiam bellico apparatu, Pontifex licet se Imperatori recōciliatum simulasset, ad huc tamen ei infensissimus esset, & quòd eum ad coercendos coniuratos, tantos equitatus peditatusq; copias adducere non obscurè intelligeret: eos qui contaminati hoc scelere, suarumq; partium erant, ut manus cogāt, pręsidia in urbibus constituant, auxilia accersant, & ut omnibus modis de bello cogitent hortatur: reliquas quoq; ciuitates, siue Imperio subiectæ, siue sui iuris essent, sibi adiungere conatur. Ad Imperatorem autem legatos mittit, qui ei pacis specie, quam ad subsidiū belli sacri inter Christianos tuendam iam pridem promulgârat, Italiæ ingressu cum exercitu interdicant: & quam controuersiam cum Longobardis habeat, eam ut sibi permittat, suoq; stet omnino arbitrio. Ad quę Imperator legatis respondit: Cum eo ipso die, qui primùm pacem Pontifex sanxiuisset, se ut patronum & defensorem ecclesiæ Romanæ, contra Romanos ad arma uocârit, operaq; & ope sua id bellum gesserit: iniquè facere, qui per pacis causam, se in eo, quod optimo sibi iure liceat impedire uelit, quo minus ita se com

paret,

paret, ut qui se à regnis hæreditarijs, intercludere conati essent, ui pellere posset: & qui à se imperioq́ defecissent, eosq́ quos uel ad conuentus communium rerum gratia, uel ob sacrum bellum euocasset, itinere prohibuissent, & in suam perniciē multa improbè & nefariè machinati essent, in ordinem cogeret, & uti cōmeruissent, plecteret. Quòd uero à se contendat, ut tantam causam, in qua imperij res agatur, Pontificis arbitrio, siue ulla tēporis notatione, conditionis adiectione, dignitatis iurisúe imperij nō minuēdi exceptione, definiendam deferat, mirum sibi uideri: cū nec id suę sit facultatis, nec ex re imperij. In hanc sententiā de Pontifice in epistola illa ultima, ipse scribit Fridericus. In ijsdem literis refert, à se in Italiam redeunte, Pontificem petijsse, ut cum domestico tantum comitatu ueniret: ne si cum exercitu armatus (ut antè factum erat) incederet, metum & terrorem aliquem ijs adferret, apud quos sua opera, omnia ei & tuta & pacata essent: cū contrà, ut certò Imperator comperit, inimica & infesta ei ad perniciem omnia reddidisset, eoq́ tempore quo se amicum ei finxerat, exitium cogitârit. Quando autem hanc insignem perfidiam, in Imperatorem Pontifex exercuerit, exploratū nō habeo: neque enim ex uerbis epistolarum, sæpè certum rerum annum possis eruere. Progressus ut instituerat in Italiam Imperator, cùm alias ciuitates, defectionis & cōiurationis socias, ut Mantuā, ut Veronā, ut Teruisiū, ut Patauiū, &c. sub imperiū suū subiungit: tum uerò per magnū Mediolanensium, Brixianorum, Placētinorum, reliquorūq́ confederatorum exercitum, cui se legatus Pontificius, Georgius Longomōtanus cōiunxerat, x o o. partim captis, & in his ductore eorum, summoq́ Mediolanensium magistratu, Petro Teupolo Venetiarum ducis filio, partim occisis, eorumq́ curru (quem Itali sua lingua Carrocam appellant) cū omnibus signis militaribus potitur. In hoc, bello præsertim in subigenda Marrhia, Teruisiana, fidelis

&

& utili opera Actiolini usus est. Hac clade sociorum perculsus Pontifex, cum ei iam maximè Imperator formidolosus esset, tametsi antè per simulationem gratiæ, clàm eũ persequi non destitisset: tamen iam rursus ut eum deleat, palàm omnes neruos contendit.

Etsi Imperator Pontificem intestino & capitali in se odio flagrare compertum haberet, non solùm quòd apertè à coniuratis aduersus se stetisset, uerumetiam quòd indies omnibus ex partibus certior fiebat, quãtopere ille laboret, ut conuicijs & calumnijs subiectos à fide sua deduceret, & amicos alienaret, neq; finẽ eum prauitatis & maliciæ in se facturum intelligeret: tamen ut nihil prætermitteret, quod ad pacem eam quam cum illo inierat, sua ex parte conseruandam pertineret, legatos ad Pontificẽ, Panormitanum, Florentinum, Rheginum episcopos, Thadæũ Suessanum, curiæ supremæ præsidem mittit: qui & ea crimina quorum insimularetur depellerent, & rationem factorum eius probarent, innocentiamq; ostenderent. Pontifex cum legatos non lõgè ab Roma abesse cognouisset, & qua de causa uenirent, opinione percepisset, ne fortasse audita Friderici excusatione, à sua illi sententia desistendum esset, contra antecessorum suorum exempla: die repræsentato, Fridericum è cœtu Christianorũ proscribit: imperia, regna, omnemq; honorem & dignitatem ei abrogat. Nullam autem causam tam acerbi & crudelis decreti habuisse, sed insatiabili suo in Fridericum odio indulsisse præter Pandolphum Colonucium, illius ipsius etiam epistolæ apertè demonstrant. Nam ad perniciem eius, omnẽ operam & studium adhibebat. Itaq; quod Iacobum Teupolum, ducem Venetum, ob iram capti filij, facilè se in suã sententiam perducturum confideret, quòd inter tantos terrores solatio ei fuisse Blõdus scribit: epistola quadam, qua captandæ beneuolentiæ causa illum, Croatiæ, atque Dalmatiæ quartæ partis, & dimidiati totius Romani Imperij

perij dominum nuncupat, contra Fridericum sollicitat, uocatisq́; Venetorum & Genuensium legatis, qui maritimarum rerum causa inter se decertabant, inter eos pacem facit: & cũ ijs aduersus Fridericum, fœdus hac conditione init, ut cõmunibus impensis, ab his classis xxv. triremiũ adornaretur, quæ regnorũ illius oram maritimam uastaret. Idem cum Germanorum optimam in Fridericum uoluntatem, & egregiam fidẽ esse, magnaq́; inde auxilia habere cerneret, nec se ea illi detrahere posse speraret: ad artes suas ueteratorias confugit. Eius in primis rationem habet, ut factionibus, Principum animos disiungat, & inter se postea committat: id quod non Imperatori modò periculosum, sed & ipsi imperio, ex cui⁹ spolijs copias opesq́; suas augere Põtifices solebant, detrimentosum fore uidebat. Huius rei cùm alios deligit idoneos homines, quorũ quisq; uersutia facilimè capi posset: tum Albertum Behamum (ipse Boiemũ nominat) equestri familia natũ, Balcaniẽsis Collegij Decurionẽ Battauiensis insignẽ cũ primis ueteratorem. Proposuerat Põtifex Romæ edictũ, ad uniuersam Ecclesiã siue populũ Christianũ, cuius initium Ascẽdit de mari bellica bestia. quo causas cõmemorat, quare Imperatorem inferis deuouerit, omniq́; dignitate deiecerit. In eo illũ tot tantorumq́; scelerum arguit, ut ab eorũ cõmemoratiõe animus abhorreat meus. Pręterquã enim quòd Imperatori suo hominis appellationẽ detrahit, perfidiæ, periurij, crudelitatis, sacrilegij, parricidij, impietatis incusat: malè eum de Christiana doctrina, de Dño Deoq́; nostro Iesu Christo, de mysterijs religionis nostrę sentire criminatur. Deniq; id quod maximè sollicitum habebat Pontificẽ, id eũ agere asserit: ut & se primoribusq́; Ecclesiastici ordinis, ad summã inopiã atq; egestatẽ redactis & oppresis, religionẽ Christianã penitùs explodat. Cũ hoc diplomate, cũ alios satellites cupiditatũ suarũ, tum Boiemum illum in Germaniam mittit: ut omnis ordinis atque

loci homines, à fide et obedietia Friderici auerteret: eosq; qui dicto audiētes nō essent, ijsdē pœnis afficerent, quib. ille subiacebat. Quòd uerò Alberto huic plurimū cōfide ret, quē libidini suæ addictū esse perspexerat: ei Pōtifex alia duo mādata, tabulis cōsignata singulatim dederat, qui b9 prēsulib. antistitib. omnibusq; rerū sacrarū curatorib. mādat: ut decretū suū de Friderico, ex societate Ecclesię segregato, Imperij procuratione amoto, omnibusq; qui ei subiecti erāt, à fide obseruātiaq; eius liberatis, in tēplis pro cōcione, more solēni recitarēt: & tū illis ipsis, tū uniuersis & singulis Christianis, sub pœna exitij perpetuorūq; cruciatuū imperat, ne uel rebus Imperatoris studeāt, uel ei bene cupiant. Itaq; ille præ cæteris, ad libidinē Pontificis factus, in Germania, omnia sacra & humana iura permiscebat: ut mox clari9 apparebit. Inter alios id tēporis Germanię proceres, tū summè in Imperatorē officiosus, tū honore, opibus, existimatione facili princeps erat, Otho præfectus prætorio Rheni, & Boiorū dux. Hūc cū alijs pollicitationib. & prēmijs, tùm q̄ patrē suū Ludouicū, prēstantissimū principem, scelere Imperatoris trucidatum esse illi persuaderet, ab Imperatore ad Pontificem deducit. Ille & Vuenceslaū Boiemorū, & Belum Vngarorum reges, & Henricū Polonię ducē, propinquosq; & necessarios suos, in suā perducit sententiā. Quibus accessit Fridericus Austriacus, qui q̄ ab Imperatore proscriptus, omniq; ferè ditione sua exutus esset, nullo negocio eum sibi Pōtifex cōciliauit. Hi coacto concilio, cum Imperium filio regis Danorum deferre constituissent, ad comitia eius rei causa, à Pontifice legatos euocant.

Erat Patauij Imperator, cū ei nūcius de ijs quæ Romæ contra se Pontifex egisset, adferebatur. Itaq; Petrū de Vineis, epistolarum suarum magistrū, in die Paschatis, apud populum de suis in ecclesiam Romanam & Pōtifices beneficijs, de iniurijs in se Pontificum, de sua innocentia, de

rei ipsius indignitate, de uero censurę Ecclesiasticę usu, de ecclesię Romanę erratis cōcionari iubet: Qui oratiōe sua, ita à multorum animis, tanq̄ ab oculis caliginē, ex superstitione, & Pontificiorum de ecclesiæ Romanæ sanctitate, dignitate, authoritate & persuasu, insidentem dispulit: ut tum Romanæ ecclesię corruptelas & uitia, tum Pontificū fraudes & flagitia & perspicuè cernerēt, & uehemēter deplorarēt. Refert Albericus uersiculos, quos ad se mutuò Imperator & Pontifex miserunt, quorum initium est.

Roma diu titubans magnis terroribus aucta
Corruet & mundi desinet esse caput.

Sed & apud reges Christianos, & Imperij proceres, collegium Cardinaliū, populū Romanū, literis legatisq́ue suis Imperator, & se intētatis criminib. uacare docet, & Pōtificis in se crudelitatem demonstrat. Ac quidē criminationibus Pontificis, quę in edicto à me suprà notato continentur, grauiter respōdet in epistola cuius initiū: In exordio nascentis mundi. qua primò à Pontifice, propter improbissimas cupiditates suas, prędarū à Deo ordinē, & discrimē inter Ecclesiasticā & ciuilē potestatē peruerti, & mēdacijs, iniurijs calumnijsq́ue suis supremi in terra magistratus, id est: Imperatoris maiestatem imminui, lędi, quęritur cōuelli. Deinde asperè et uehementer in eundē inuehitur, ut in efferam & tetrā beluā, tumultus, uastationis, Cædis auidam: ut in immanem draconē, qui spiret exitiū uniuersi orbis: ut in alterū Balaanū, ut in Antichristum, ut in principem tenebrarū, & spiritum prorumpentem ex abysso. Tū iniquè & nefariè sibi religionis causa ab eo obtrectatum ostendit, suam de Christo, de Moise, de Mahomete sentētiam explicat. Pontificē mendacem, uenenatū, & peruersum calumniatorem esse arguit. Inde cum primarijs Ecclesiastici ordinis, qui Romæ Pontifici adfuerāt, expostulat, quòd cōtumeliosissimè maledicentis, & conuitia in se iactantis impetum non inhibuerint: Postea causam indicat

cur tanta atrocitate & ui, à Pontifice impugnetur: angi eũ felicitate sua, & inuidiæ stimulis ob prosperos successus exagitari: cum præsertim id temporis Lombardos, quos ille cõtra se quasi in sinu foueat, bello persequat. Præterea illũ Ecclesiastica dignitate, nõ ad honestatẽ ac salutem uti, sed ad dedecus & perniciem reipublicę Christianæ abuti refert: ꝙ si uerus Pontifex, & curator Ecclesię esset, ad pacẽ potius & tranquillitatẽ publicam, quã ad uim & arma spectaret. Nec se idcirco in hostium Ecclesiæ, quam reuereatur, quam colat, quam honoret, numero censendum: etiamsi singulorũ quorundã hominũ, qui sibi in ea authoritatem assumant, uitam & mores improbet: à quibus eiusmodi iniurias, maiestati suæ indies inferri narrat, ut eas inultas impunitasq; dimittere nõ possit. Postremò igitur eosdem illos sacri ordinis præcipuos curatores cohortat, ut pro sua prudentia & officio prouideant, ne quid detrimenti respubl. Christiana capiat: ut authoritatem suam apud iniquum Pontificem interponant, & eum à pestifero instituto suo reuocent. quòd si id facere neglexerint, re ipsa experturos, quàm grauiter & hostem suum, omnesq; eius adiutores Imperator sit ulturus acceptasq; iniurias & contumelias persecuturus. Indicto ab eodem Principum concilio, Conradus Cæsar, Mogonuntinus præsul, Saxones, Brandeburgici, Misnensis, Turingus, Brabantini principum legati, Ægræ conueniunt, Imperatori auxilium decernunt. Sed Boiemo & Palatino, Ægrã uenire recusantibus, & per legatos quibus Austriaci se associârãt, intercedentib. distractis animis re infecta discesserunt. Austriacus ope Boiorum & Bohemorũ Imperatoris copijs fugatis, Austriam atq; Stiriam recipit.

Etsi uerò emissarij Põtificis, prȩsertim Albertus ille Boiemus eidẽ Othonẽ Boium, & huius opera alios illustres Germanię proceres adiunxerãt: tamẽ Episcopi in Boiaria, ut Eberhardus Iuuauensis, Sigefridus Reginoburgensis.

Imperatoriæ

Imperatoriæ curiæ id temporis cancellarius, Rudigenis Batthauienſis, Conradus Friſingenſis, & cœnobiorũ in eãdem moderatores, ab Imperatoris fide non diſcedebãt. Itaq; non modò ijs Albertus ſacris interdicit, ſed & cum necquicquam illos modò ad ſe, modò Romam ad Pontificem in ius uocaſſet, collegijs & cœnobijs quibus præerant præcipit, ut eis adminiſtrationem abrogẽt: alios qui Pontificia imperata faciant, in illorum locum ſubſtituant. Ipſe quoq; Pontifex, ab Alberto de illorum in Imperatorem conſtantia certior factus, & ſpe ampliorum dignitatũ aliquos aduerſus illos concitaret, ſacerdotibus & monachis qui illis ſuberant, poteſtatem facit, ut illis tãquam deteſtabilibus, loco motis, ex ſuo corpore alios, qui Romanæ eccleſiæ ſint ſtudioſi, cooptẽt. At Epiſcopi & præſules, Pontificis mandata & diplomata aſpernari, Alberti minas execrationesq; contemnere, eius in eccleſias Germanicas, in optimum Imperatorem, in ſe temeritatem & tyrannidem queri, arguere, accuſare: quòd ſine conſenſu ſuo, in Eccleſias ſuæ curæ commiſſas, ille ius ſibi cõtra uetuſtatis exempla ſumere auſus ſit: quod Imperatorem ſine iuſta cauſa, ex conſortio Chriſtianorũ excluſerit: quòd ſe in fide Imperatoris perſiſtentes, quam ſine ſummo ſcelere uiolare nequeant, Eccleſiæ hoſtes iudicârit, & ab adminiſtratione ſua exturbandos cẽſuerit: eaq; de cauſa ad Imperatorem prouocare, ipſum uerò Albertum ut impudentiſsimum impoſtorem, nequiſsimum nebulonẽ, peſtilentiſsimum depopulatorẽ in crimen uocant: ut labem Eccleſiæ, peſtem reipublicę, perniciem patriæ, diris deuouerit, & ex Germania cum reliquis excurſoribus Põtificijs, omnium malorũ improbiſsimis machinatoribus profligandum cenſent. Eaq; de re ad Imperatorem referunt: & Germaniæ principes, præſertim eos qui Pontificiæ factionis erant, & Albertum fouebant, monent, ut ſibi ab impoſtura, fraudibus & inſidijs illius caueant, neue contra Impe-

ratorem Pontifici adsint. Et quidem summi Boiorũ præsulis Iuuauensis cõsilio, opera & suasu, Fridericus Austriacus Imperatori reconciliatur: à cuius amicitia nullis pòst nec promissis, nec minis, nec præmio nec pœna; imò nec Põtificis quidã execratione se diuelli passus est. Albertus contra horũ collegia & cœnobia, ueluti publicorũ hostiũ & proscriptorũ Põtificis assectis addicebat: multosq́; ex procerum, nobilium & equitũ ordine, tum largitione Ecclesiasticorũ bonorũ sibi deuincibat, tum spe prædæ contra illos inflãmabat. Alijs enim ut pro Põtifice propugnarẽt, istorum decimas distribuebat: alijs agros assignabat, alijs illos ipsos cũ collegijs & monasterijs suis spoliandos obijciebat. Ac nominatim quidẽ Ioannes Auentinus lib. 7. Annalium Boiorũ commemorat: quibus ut Põtificias partes defenderent, precario decimæ Ecclesiasticæ concessæ, quæ à quib. collegia & cœnobia direpta, reditusq́; eorũ ablati, & prædia ui occupata fuerint. His enim rebus patefacta fenestra ad cupiditatẽ suã explendã, rapacissimo & perditissimo cuiq; libidini, auariciæ ut rapinis earum, omnia patebant. Itaq; quanta uix summa omniũ statuum atq; ordinum perturbatione, cùm uniuersę Germanię, tũ Boiarię uastitas illata sit: pluribus eo quẽ suprà notaui libro, idem ille Auentinus persequitur.

Dum hæc in Germania geruntur, Fridericus relicto in Longobardia, cum parte exercitus Actiolino, cũ reliquis copijs Apenninum transgressus ad Hetruriam cõponendam, & qui aduersæ factionis essent domãdos, Pisas profectus, incredibili à ciuib. amore & honore est exceptus. Fuit enim hæc ciuitas, Imperatorum Germanorum semper studiosissima. Cognito Friderici in Hetruriam aduentu, quòd eum Pontifex non satis auxilij aut copiarum ad omnia persequenda in Longobardia habere sciret: Ferrariam Friderico amicissimam ciuitatem, maxima multitudine obsideri curat: quam cum v. menses legatus Pontificus

tificus uehementissimè oppugnasset, nec expugnare posset, animo ad fraudem conuerso, Salinguerram fide data ad colloquium euocat: quò cum inductu Hugonis Ramberti, qui sine periculo id eum facere posse confirmabat colloquij causa ad legatum uenisset, contra fas & æquum intercepto, Ferraria in potestatem Pontificis uenit, qui eam Azoni Astensi gubernandam tradidit Quòd uerò legatus Pontificius, senem illum per fidem in colloquio circumuenit: id ab ijs scriptoribus qui Pontificibus placere studuerunt, Stratagematis loco habetur. Eadem ferè tempore, classis Veneta ad Garganum montem, XII. triremibus Friderici, quæ ora illi præsidio erant, in fugam coniectis, tota illa regione uastata, oppida aliqua, magnamq; nauem Friderici tempestatibus in sinum Sipontinum delatum, armis uirisq; ornatam cepit. Fridericus conciliatis sibi Lucensibus, Volateranis, Senensibus, Aretinis, & plerisque Hetruriæ ciuitatibus, ut regno suo opem ferret: Pisis Viterbium, quod suarum erat partium, se confert. Ferunt Gibellinorum & Guelphorum nomina & factiones, a Friderico ortum ducere: quòd aditis à suis, omnibus Italiæ oppidis atque ciuitatibus, ut exploratum haberet, qui sibi, qui pōtifici fauerent, illos Gibellinos, hos Guelphos appellauerit. Sed quamuis Blondus Platuia, & alij, Fridericum tanquam & factionum harum authorem, & nominum inuentorem insectentur: tamen quia in aperienda eorundem uocabulorum, causa nihil præter tenuem coniecturam adferunt, magis mihi Naucleri, Hermanni Contracti, Antonij Florentini Castellionæi, aliorumq; huius generis scriptorū probatur sentētia: qui hæc Guelphorum & Gibellinorum nomina, Conrado III. Magno Friderici patruo imperante, in Italia cæpisse: Pontificiq; deditos Guelphos, à Guelpho ultimo Henrici Superbi fratre, Imperatori aūt addictos, uel ab ipso Cōrado, uel filio eius in

pag

pago Vaiblingen enutrito, Gibellinos appellatos prodiderunt. Pontifex ubi Fridericum Viterbium uenisse audiuit, magna est adfectus sollicitudine, quod & ad urbem propius accessurum Fridericum timeret, & uoluntati populi Romani diffideret. Decreta igitur supplicatione, & circumlatis Petri & Pauli (si credere fas est) capitibus, asperaq; & contumeliosa oratione Imperatorem insectatus, ijs salutis æternæ præmia est pollicitus: crucisq; nota insigniuit, qui aduersus Fridericum, tanquam scelestissimum Dei & Ecclesiæ suæ hostem, arma caperet. Cum iã Imperator portis Romanis appropinquasset, & quos Pontifex spectaculo atq; pollicitationibus suis aduersus se concitârat, crucis signo notatos obuiam contrauenire cõspexisset: indignans se ab illis pro hoste Ecclesiæ Christianæ haberi, ijs magno à se impetu profligatis, quoscũq; ceperat, eos uel iniusta uel incisa crucis nota, excruciari iussit. Inde in Campaniam, regnumq; suum contendens, magnam pecuniæ summam coegit, maioresq; cõparauit copias: & in has Sarracenos asciuit. Atq; ut eo fideliori opera Sarracenorum uti posset, Luceriam illis habitandam assignauit. quod quamuis Põtificij scriptores Friderico, magno probro criminiq; dent: tamẽ Nicolaus Machiauellus idcirco eum hos sibi adiunxisse prodit, ne ob diras Pontificias omnino à milite desereret: uti antè auo suo Friderico Barbarossæ acciderat, cum ab Alexandro pontifice sacrificijs interdictum fuerat. Inde Ecclesiastici Ordinis consortibus, qui contra se cum Pontifice conspirauerant, grauiter mulctatis, Beneuento, monte Caseno & Sora quod contrariarum essent partium, ferro & incendio uastatis: condita Aquila urbe Fridericus ut hostes suos in Italia Domaret, è regno suo cum magnis equitatus peditatusq; copijs in Picenũ mouit: Asculũq; aduersæ factionis munitum oppidum obsedit.

Ibi de ijs quæ ab emissarijs Pontificis apud Imperij ordines &

dines & Germaniæ principes, maximè uerò apud Vuenceslaum Boemorum regem, & Othonē Palatinum contra se agerentur, certior factus, literas ad eos dedit: quibus primùm contumelias & conuitia quæ in eum Pontifex iactârat, dilutis, & in illū ipsum translatis queritur: Pontifices Romanos tantos sibi spiritus, tantamq; arrogantiam sumere, ut non solùm Imperatoris, Regum & Principum Christianorum dominatum appetant, sed diuinos quoque honores & cultus ambiant: dum neque se errare posse, neque ulla fidei religione teneri, omniaq; sibi licere, neque factorum suorum rationem uel à se quærendam, uel sibi reddendam, impudenter affirmant: ijsq; in rebus sibi fidem haberi, uel sub exitij pœna, imperiosè postulent. Itaque quòd hac sua cupiditate omnia posteriora habeant, rempub. Christianam pessundare, neq; ullos hostes maiori Ecclesiæ Christianæ detrimento esse posse. Se uerò, cui semper prima dignitas reipub. fuerit, perspectis sibi magno suo periculo illorum animis, uoluntatibus atq; studijs, pro ea quam à Deo acceperit, potestate & imperio operam daturum: ut qui sub specie pastoris gregis Christiani, administri Christi, Ecclesiæ antistitis, lupum, persecutorem, tyrannū se præbeat, loco sub moueatur, uerusq; gregi Christiano pastor, Ecclesiæ curator restituatur. Quare si rempub. Christianam saluam, imperium incolume esse uelint, se ab ijs contendere, ut sibi in hoc instituto adiumento, non impedimento sint: alioquin ipsos quoq; seruituti Pontificiæ obnoxios fore. Neq; enim si eum dominatum ad quem aspirat, in Imperatorem & reges nactus fuerit: cupiditati & libidini suæ finem modum'ue ullum statuturum esse. Quòd si igitur sapiant, maturè dominationi eius obuiam eant: ne cū maximè uelint, tyrannidi eius amplius occurrere non possint. Hæc ex Auentino, qui sententiam huius epistolæ pluribus refert. Idem missos ab Imperatore ad Vuenceslaū

cum his literis legatos, eiusdem argumenti orationem ad eum habuisse narrat. His Boiemus permotus, obsidibus datis, se imperata facturum pollicetur: mox Ægræ comitijs Principum indictis, communi consilio ab ipso, cæterisq; qui aderant imperij proceribus, fœdus cum Imperatore renouandum esse: Othonem Boium qui aberat, huius defectionis authorem, contra rempub. fecisse decernitur. Otho cum se imparem uiribus Cæsari, fœderatisq; principibus esse cerneret: implorato auxilio Pontificis, summa celeritate ad Boiemum consanguineum suum profectus, cum ei persuadere non posset, ne se atque partes deserat, id impetrat, ut fœdus cui se quoque accessurum dicebat, differretur, aliusq; conuentus cogeretur. Interea Pontifex regi Boiemiæ & Othoni rescribit, ne à se Ecclesiaq;, ad alias partes transeant: tantumq; opera Bohuzlai Zelauconis, & Budislai Tarozelai, qui principes erant senatus Regij, pollicitationibus & muneribus iã antè sibi deuinctorum perficit, ut rursus Libussæ à Boiemo & Boio dies comitijs statueretur, ubi de nouo Imperatore creando, in Friderici Augusti, filijq; eius Conradi Cæsaris contumeliam ageretur.

Interea Conradus Cæsar Landshutæ, cõiugi Othonis absentis, summa generis sui beneficia in familiam eius exprobrat: & nisi ad fidẽ & officium redierit, eas maritũ dignitates, quibus à familia sua illius parẽtes ornati fuerint, amissurum ostendit. Id autẽ de meritis & dignitatibus, à Conradi parẽtibus in Othonis collatis, sic habet. Fridericus Barbarossa anno Domini MCXXC. Reginoburgij in comitijs, Proceribus atq; ordinib. Imperij suffragãtibus, Henricum Leonem læsę maiestatis condemnauit, & Boioriæ atq; Saxonię ditione priuauit: Boioriamq; Othoni Vuiltespachio attribuit, quòd præclaram sibi operam in bellis Italicis præstitisset. Deinde huius Othonis filius

Ludouicus,

Ludouicus, à Friderico II. in conuentu Reginoburgensi Palatinatum (ut uocant) Rheni, ob eximia sua in eum officia, fidemq; singularem impetrauit: qui Agnetem filiam defuncti Henrici Comitis Palatini, filio suo Othoni nuptum collocauit. Henricus autem ille, filius fuit Henrici Leonis: cui Henricus VI. pater Friderici, data in matrimonium Clementia patruele sua, Conradi Palatini Rheni filia, præfecturam palatij Rhenani precariò concesserat. Quod uerò ad Boiariam attinet, sciendum est, iam olim quoque illam à maioribus Othonis Vuiltespachij possessam & administratam fuisse. Nam ut & rerum Germanicarum & Annalium Boiorum scriptores prodiderunt, cum post Thassilonem, filiumq; eius Theodotum, læsæ maiestatis conuictos, Boiariaq; ditione mulctatos: & Geroldum Boiariæ, & parti limitis Orientis, ab Hunnis interfectum, ab eiusdem Caroli Magni posteris Boiaria teneretur: Arnolphus rex Boiariæ limiti Ludpoldum agnatum suum præposuit: cui & eiusdem Arnolphi filius, Ludouicus rex eius nominis IIII. Boiariam contulit: apud quem ille magistri equitum officio functus est. Ludpoldo ab Vngaris, cum contra eos fortissimè pugnaret, unà cum alijs multis Boiorum proceribus cæso, duobusq; filijs relictis, Arnolpho & Bertoldo: Arnolphus maior natu, patri in ditione Boiariæ successit. Etsi uerò usu bellorum gerendorum exercitus promptusq; fuit, & contra Vngaros res bene & præclarè gessit: qui non modò Boiariam ab incursione atque impetu eorum defenderit, uerùm eos ad pacem petendam compulerit: tamen ingenti elatus spiritu, regioq; nomine tumens, cum ægrè ferret, Imperij summam à Caroli Magni stirpe ad Conradum extraneum, qui illi cognatione coniunctus non erat, transferri, eumq; pro Cæsare habere nollet: ab illo Boiaria deiectus, non nisi post mortem Conradi eam recuperauit: in cuius admi-

nistratione, se rursus pro rege Boiorum gessit. Deinde cum Conradus successorem designasset Henricum Aucupem, filium Othonis Saxoniæ ducis, eadem de causa ei, qua antè Conrado Arnolphus, parére nolebat. Itaque Cæsar cum exercitu in fines Boiariæ contendit: cui cum copijs suis Arnolphus occurrit. Iam acie ab utraque parte instructa, prælium commissuri erant: cum Henricus Imperator, ne ciues cum ciuibus armis decertarent, magna spe animo concepta, se rem cum Arnolpho compositurum, pacemq; conciliaturum si cum eo colloqueretur, legatos ad illum mittit: qui ab eo postulent, ut ad locum medium utriusque colloquio delectum ueniat, uelle se de repub. & summis utriusque rebus cum eo agere. Vbi eò uentum est, Cæsar oratione & benignitate sua Arnolphum permouit, ut & finem pertinaciæ suæ faceret, & imperio cederet, regioq; nomine abdicato, Boiaria contentus esset. Pax hæc à principibus affinitate est confirmata: ab Henrico filia sua Getbyrga Arnolpho filio Arnolphi, & uicissim ab hoc Iuditha Henrico Cæsaris filio in matrimonium data. Defuncto Arnolpho, cum filij eiusdem ab officio discederent: Cæsar patruo eorum Bertoldo, cui & sororis suæ Gisalberti coniugis filiam in matrimonium collocarat, Boiariæ duce creato: & Eberhardo maximo natu fratre, qui contumacius imperium suum recusauerat in Sueuiam relegato, cæteros fratres, Arnolphum & Hermannum, præfectos prætorio siue (ut alij appellant) Comites Palatinos Boiariæ constituit. Bertoldo, cum sine liberis decessisset, Otho in ducatu Boiariæ Henricum fratrem suum, qui (ut suprà ostendi) Iuditham filiam Arnolphi uxorem duxerat, suffecit. At Arnolpho & Hermanno indignantibus, se auita paternaq; dignitate priuari, & occasionem eandem recuperandi captantibus, uisa est ad eam rem defectione filij Ludolphi, à patre Othone idonea ob-

nea ob-

nea oblata esse opportunitas. Itaq; Ludolpho se adiungunt, Boiariam occupant. Sed tandem Hermāno capto, Arnolpho occiso, Imperator receptam à se Boiariam Henrico fratri restituit. Ita filijs Arnolphi, à successione amplissimę ditionis exclusis, eorumq; posteris in angustias Schirensis, siue Comitatus siue Palatinatus coarctatis: interim Boiariæ principatus, nunc à Saxonibus, nunc à Francis, nunc iterum à Saxonibus, nunc à Sueuis, nunc ab Austriacis, nunc rursus à Sueuis tenebatur: quoad tandem aliquādo in potestatem pristinorum dominorum Friderici 1. beneficentia, & Othonis Vuiltespachij uirtute redijt: in cuius familia amplius annos CCCXXC. permansit, & ab eadem etiamnum hodie posidetur. Quod temporis interuallum, si quis cum eo contulerit, quo maiores Vuiltespachij ducatu exciderunt: seculo integro, & quarta eiusdem parte amplius posteros illius cōtinenter Boiariæ præfuisse, quam à quinq; diuersorum generum principibus antè administratā reperiet. Ita ut ipsa Boiaria, inuita & quasi coacta alijs familijs, quæ illi reiectis maioribus Othonis Vuiltespachij, præfectę fuerunt, subdita, eorumq; tanquā asciticiorum dominorum iugo excusso, patrocinium tutelamq; unius huius stirpis, à qua adhuc gubernatur, desiderasse uideatur. Sed ad intermissam narrationem redeo.

Eodem tēpore præsul Coloniæ Agrippinæ, ad Pōtificem deficit: qui cum Brabantino aduersariarum partium armis congressus, ab eodem superatus, amissis omnib. copijs captus est. Fridericus uerò Austriacus, posteaquam in gratiam & amicitiā Imperatoris receptus erat, fide sua constantissimè obseruata, fœdereq; in perpetuum custodito, modò Boiemum, modò Vngarum, qui Pontificis partes sequebantur, continuis bellis lacessiuit. Dum hæc in Germania geruntur, Imperator Asculo expugnato, exercituq; in Flamminiam ducto, & Rauenna occupata: inde ad Fauentiam, inimicam sibi urbem, quæ in circuitu

quinq; miliaria continebat, castra posuit. Etsi autem temporis incommoditate, quòd sub ipsam hyemem eò uenerat, oppugnatio impediebatur, cum tota ferè hyeme milites frigore, & assiduis imbribus turbarentur: tamen magno fortiq; animo, & incredibili labore, in operib. castrorum conficiendis, tabernaculis ad arcendam tempestatis iniuriam excitandis & contegendis: ijsq; parãdis quæ oppugnationi usui essent, cuniculisq; agendis, omnia hæc superauerunt. Quòd enim ignominię loco ferrent, si cœptã obsidionem dimitterent: præstare eis uisum est, omnes perpeti difficultates, quàm re infecta discedere. Itaq; cum extrema hyeme, summo studio & singulari uirtute oppugnationem urgerent: iamq; ineunte uere muros à se labefactatos & conuulsos contingerẽt, & in ipsam urbem cuniculis inuaderent: ciues animo consternato, omni spe defensionis abiecta, ad Imperatorem legatos miserunt, oratum ut sibi ignosceret, suęq; uitæ consuleret: seseq; ei dedi derunt. Imperator tametsi satis causæ haberet, quare eos pro scelere ulcisceretur: tamẽ quòd pulcherrimum uindictæ genus esse duceret, uictis culpam remittere, supplicibus parcere, & tanta sua potestate & imperio clemẽter & moderatè uti: urbem suo beneficio saluam esse, ciuesq; cõseruare maluit, quàm iure belli, aut illam direptioni prædæq; dare, aut hos interficere. Ita enim ipsemet Fridericus in epistola quadam scribit, cuius initium: Adaucta nobis. In hac obsidione auro, & argẽto, omniq; thesauro suo consumpto, Fridericus monetam ex corio formari curauit: quæ una ex parte imagine sua, altera Aquila Imperij signata erat, eamq; aurei uice in commercijs fungi, edicto publico uoluit: eodẽq; promisit, si quis confecto hoc bello has monetas ad ærarium fiscumq; suum attulerit, se aureis permutaturum, id quod postea sanctissimè ab eo obseruatum esse, Historici narrant. Interea Pontifex, cum & legatis Friderici aures clauderet, & lenissima atq; æquissi
ma

ma eius postulata obstinato animo reijceret: neq; ui atq; armis se ei, quamuis nihil intentatum reliquisset, cum suis coniuratis resistere posse uideret: per legatos ad se Antistites, primatesq; Ecclesiasticos ex Italia, Gallia, Anglia, Romam ad concilium conuocat: ut quod extremum erat Pontificiæ sedis præsidium, Friderico tanquam immanissimo Christianæ Ecclesiæ hosti, imperium horum adminiculo adimeret, quos sibi addictos sciebat. Quibus rebus cognitis, Fridericus quòd ad perniciem suam à Pontifice conductos cõuenire, exploratum haberet: quà terra, quà mari omne eis iter Romam uersus intercludere instituit. Itaq; omnib. uijs terrestribus præoccupatis, filium suum Henricum Sardiniæ regno (quem Itali Entium uocãt) Pisas cum aliquot triremibus ire iussit: ut cum Pisanis, quibus ipsis quoq; mandauerat, ut classem adornarent, Romam petentibus Pontificijs occurreret: & si fieri posset, eos interciperet. Põtificij, quòd se terra tutò iter facere nõ posse intellexissent: quadraginta triremibus & nauibus Genuensium, Guielmo Braccio duce, sibi præsidij causa adiunctis, his se si quæ pericula & insidiæ ab Imperatore intentarentur, propellere posse sperabant. Encius & Huglinus Pisanorum præfectus classis, cum XL. triremibus in altum prouecti, cum eis naues Genuensium intra insulas Lilij & montis Christi, quæ inter Lyburnum & Corsicam sitæ sunt, obuiam uenissent, subitò in eas impetum fecerunt: quem cum dux eorum Guielmus, contra uoluntatem Ecclesiasticorum fugam spectantium sustinere uellet, tribus nauibus submersis, reliquę omnes quarũ XXII. erant, cum omnibus rebus quæ in ijs fuerunt, in potestatẽ Imperatoris uenerunt. In his capti sunt tres legati Pontificij, Iacobus Columna Prænestinus, Otho Marchionum Montis ferrati genere oriundus, S. Nicolai in carcere Tulliano, Cardinales: & Gregorius, qui in epistolis, illa: Adaucta nobis. itemq; alia, cuius initium: Cum ad depopulationem.

tionem. de Romania cognominatur. omnes acerbißimi Imperatoris hostes, complures antiſtites, magnus numerus legatorum, & procuratorum ciuitatum, infinita turba ſacrificorum & monachorum: præterea militum Genuẽſium amplius IVM. cum omnibus tribunis, claſsis pręfectis, & duce ipſo patricij ordinis. Pandolphus Colonucius, ut oſtendat Pontificios magnam tum & fortunarum ſuarum & dignitatis iacturam feciſſe, inter alia refert, præter ingentem prædam qua uictores potiti ſunt, plurimas literas & acta eorum contra Fridericũ inueniſſe, quę illi ad defenſionem cauſæ ſuæ multum profuerint. Iiſdem ferè temporibus etiam aliud incommodũ Pontificijs partibus ab Imperatoris militib. qui Ticini in præſidio conſtituti erãt, acceſsit. Cohortes aliquot Ticino in fines Genuenſium profecti erant, ut eos adorirentur. qua re per exploratores in tãta propinquitate hoſtib. Mediolanenſib. nunciata, ꝙ diſceſſu illorum militum, oblatam facultatẽ inopinantes Ticinenſes opprimendi exiſtimarent: celeriter Mediolano Ticinum uerſus contendũt. Cum nõ procul Ticino abeſſent, iam reuerſi milites Ticinenſes, hoſtiũ aduentu cognito, omni celeritate & ſtudio in eos incitati feruntur. Illi ubi præter ſpem, quos abeſſe credebant, in ſe infeſtis ſignis irruere ſenſerunt: perterriti re inopinata, cũ pauliſper conſtitiſſent, uicti fugatiq́ ſunt. In ea pugna hoſtes qui Mediolano profecti erant, cum & magnus eorũ numerus cecidiſſet, & CCCL. primores uiui in poteſtatẽ Ticinenſium perueniſſent, omnia ſua ſigna amiſerunt. Celeriter de his rebus nuncij ad Fridericum perferuntur, qui Fauentia ad Bononienſium ciuitatem depopulandam iter habebat. At ex hoc felici ſucceſſu, mutato conſilio, cũ maiorem conficiendi huius belli opportunitatem ſibi datam eſſe ſtatueret: Romam uerſus exercitum reducit, & in itinere Piſaurum ſibi conciliat: Fanum fortunæ, quòd oppidani portas clauſerant, eumq́ oppido recipere nollet,

ui ca-

ui capit & diripit. Nam quòd nec precibus, nec excusatio nibus quid apud Pontificem proficeret, sperabat repentino aduentu suo, metuq; imminẽtis periculi eum pertinaciæ suæ finem facturũ, & æquas pacis conditiones admissurum. Etsi enim ipse superior erat: tamen ꝙ pace reipubl. Christianæ, necessario in primis tempore, ut belli Tartarici initium capere posset, nihil prius haberet: non recusabat ita cum Pontifice conuenire, atq; si & uiribus & fortuna inferior fuisset.

Dum hæc inter Imperatorem & Pontificem geruntur, Ochodarius Zingisæ Tartarorum Imperatoris filius, cũ quàm maximis copijs, Bathum cognatum suum, adiunctis Cadano, Bugotho, Orodario ducibus, omnibusq; ijs rebus quæ ad proficiscẽdum pertinerent, comparatis: finitimas regiones uastandas, & in suam potestatem redigendas mittit. Atq; ut paratiores ad omnia pericula subeunda milites essent, spem eis reditionis ad aliquot annos, statuta in eos capitis pœna qui interea reuerterent, tollit. Itaq; Tartari Roxolanos, Bodolios, Mudauos, Vualachos, Polonos, Borussos, nemine ferè repugnante subigunt, agros depopulantur, urbes, oppida, pagos, uillas, ædificia omnis generis diripiunt, incendunt, destruunt, diruunt: quoscunq; deprehendunt, trucidant: non ulli ordini, non ætate confectis, non mulieribus, nõ infantibus parcunt. Tantus autem aduẽtu eorũ nunciato populos illos terror occupauerat, ut manus certa nulla, non præsidium, non urbs esset, quæ se armis defenderet: sed dispersi in loca syluestria & palustria confugerent, ubicunq; proxima aliqua aut sylua aut palus impedita, spẽ aliquã salutis offerebat. Iam ad Vratislauiã processerãt, cũ eis Hẽricus Poloniæ atq; Silesiæ dux, cũ exercitu obuiã iuit: qui quod tantis copijs longè impar esset, cum ijs congressus, omni ferè exercitu deleto, captus, & à barbaris securi percussus est. Inde Morauia, regnoq; Boiemiæ, rege se in munitissimis

& opere & natura arcibus cōtinente, uastatis, Vngariam inuadunt: ubi fuso fugatoq; Colmāno Beli IIII. Vngariæ regis fratre, utriusq; Pannoniæ, Mœsiarū, Bulgariæ Seruiæ res grauiter accidūt. Bela ungarorum rex, cum se Polam, quæ Histriæ urbs est, ad Othonem Dalmatiæ ducem recepisset, legatos ad Fridericum Imperatorē mittit: qui petant atq; orent, ut sibi subueniat: non se recusare, quo minus Vngaria, si inde Tartaros expulerit, perpetuò sub Imperatoris Romani sit imperio atq; ditione. Id nisi fecerit, totum quoq; Imperium Romanum in summū discrimen uenturum. Secundum ea multæ res Fridericem hortabātur, quare sibi istam rem suscipiendam putaret. In primis quòd tot Christiani orbis regiones & gentes à Barbaris, tantis calamitatibus afflictas doleret: & petentibus subsidio non esse, idq; in tanto imperio, turpissimū sibi ac Christianæ reipubl. arbitraretur: deinde quòd homines feros ac barbaros sibi non temperaturos iudicaret, quin in Imperij prouincias prorumperent. His rebus tametsi quàm maturimè occurrendum putaret: tamen ei hostis Pōtifex cum suis coniuratis obstabat. Itaq; quòd necquicq; se de compositione cum Pontifice agere animaduerteret, Boiemo & Boio mādat, ut cōmunis salutis causa, Pōtificis mētem ad pacē flectāt. Sed cū & propter pertinaciā sua m, & malorū hominū perfidiā, pacē Pōtifex repudiasset: Imperator Vngarorum regi rescribit, se cōmunem fortunā mi serari, cupere ei laboranti & oppresso auxilium ferre: uerùm quo minus id fiat, in culpa esse Pontificē: qui cū pacē aspernaretur, sibi Italia excedere integrum nō esse: ne dū illi subsidio proficiscatur, interea machinatione Pōtificia de regnis suis isthic periclitetur: Conrado Cæsari Bohemiæ regi, & alijs Germaniæ principibus imperat, ut hosti occurrant. Magnus in Germania eorum numerus, qui nota se cœlesti signârant, contra Tartaros operam suam deferebant, quos Pontificis in Germania procurator Al-

bertus

bertus ille, domi expectare iubet, donec ab illo aduersus Imperatorem euocentur. Hic nimirum animus in summa Christianæ reipubl. calamitate, Pontificis eiusq́ administrorum fuit: ut mallent odio suo in Fridericum indulgere, quàm non dico operam dare, sed permittere, ut truculentissimus hostis, tantis iam illatis detrimentis, ab iniurijs direptione, cęde & sanguine Christianorum depelleretur. Et adhuc illi uideri uolunt, quibus Ecclesia maximè curæ sit, & in ea principatum teneant. Næ illud est homines ludificare. Hac uastatione Poloniæ, Boiemiæ, Vngariæ factum est, quo minus ut constitutum erat, Lisbussæ coniurati principes conuenirent, aliumq́ Imperatorem crearent.

Fridericus cum toties de pace frustra apud Pontificem laborasset, reliquias belli strenuè persequitur: & adiuncto sibi Tuderto, S. Gemini oppidum & Narniam diruit, prædam militibus donat: Tyburni deditionem accipit, agrumq́ Romanum depopulatur. Pontifex tantis calamitatibus fractus, concilio'que præpedito perturbatus, cum quæ aduersus Imperatorem moliretur, non ita ut optabat succederent: rebus suis desperatis, ægritudine animi interijt. Quid de hoc Gregorio id temporis antistites Germaniæ senserint, ex oratione Eberhardi Iuuauensis præsulis, Reginoburgij in conuentu Procerum Boiariæ habita, quæ apud Ioannem Auentinum libro 7. extat perspicuè uidere licet. Sanè non modò maximas clades in orbem Christianum inuexit, dum Imperatorem opprimere, & Pontificatum augere studet: uerumetiam horrendam impietatem in Ecclesiam, cùm alijs multis rebus, de quibus apud Blondum, Platinam, Balæum & alios, induxit: tū detestanda illa cātilena cuius initium, Salue Regina, qua honorē & cultum soli Deo debitum uirgini matri decernit. Hic idem ille est, cuius nomine opus Decretaliū est editum: quod cuiusmodi sit, ut aliorum eruditorū

iudicia prætermittam (ex quibus Ioannes Balæus id sentinam stulticiæ & impietatis uocat) certè Carolus Molinæus, summo uir cùm in tota illa Iurisprudentia, quæ hodie in curijs tribunalibus & iudicijs exercetur, tum in hac re iudicio in annotationibus suis ad Platinã de uita Gregorij docet: cuius sententiæ equidem non possum non accedere. Certum est, multa capita in ijs mutila & decurtata esse, ut inuidiosum argumentum lateret. Cum enim Romani Põtifices, ab eo tẽpore quo eos incesit regnandi libido, nihil aliud cogitârint, quàm ut cùm alijs regnis debilitatis, tum imperio uiolato, suum amplificarent dominatum: eundem etiam finem in suis constitutionibus propositum habuerunt. Cuius rei exempla Molinæus de regibus Galliæ & Angliæ refert: sed multo plura de Imperatoribus, Principibus & ordinib. Imperij colligi possunt: de quibus alius erit commodior differendi locus. In hac oratione ea tantum notanda duximus, quæ ad nostrum institutum pertinerent.

In locum Gregorij Cœlestinus IIII. patria Mediolanensis, Castellianæ gentis est suffectus: qui cum simulatis pollicitationibus (ut Blondus indicat) Friderico spẽ pacis fecisset, decimooctauo pòst die, quàm Põtificatum inierat, uitam cum morte commutauit. Inde unum & uigesimum mensem, interregnum fuit Pontificatus.

Capite coniurationis sublato, Fridericus formidine periculi, in quod absens in Italia uenire potuisset, liberatus, summo studio ut rempub. Christianam à uastatione Tartarorum liberaret, in imperando milite, & parãdis ijs quę ad expeditionem contra Tartaros necessaria erant, incumbit. Quæ fama ubi ad illos perlata est, quod iam antè de morte Imperatoris sui audiuerãt: Vngaria relicta rectà Danubij ripa per Tauricam peninsulam atque Mętida paludem & Tanaum amnem, in Sarmatiam Asiaticã reuertuntur. Cum ob eam quã exposui calamitatem Poloniæ,

Boiemiæ, & Vngariæ à Tartaris illatam, Pontificiarum partium principes coniurati, neque ad constitutum Cæsareis comitijs diem conuenire potuissent: neque quas res agere cœperant, ut postea perficerent, occiso Polono, Vngaroq; ab Imperatore auxilium petente, uel integrũ uel consultum esset: tandem omnino illo consilio de deligẽdo alio Imperatore dimisso, Boiemus & Boius in amicitiam cum Imperatore & Cæsare redierunt. Porrò in utriusque familiam quàm maxima erant Friderici, eiusq; generis merita: quòd ab Imperatoris auo, Friderico Barbarossa, & à patruo Philippo, duces Boiemiæ reges appellati: & quòd ab eodem Barbarossa (ut supra exposui) Boiariam, & ab ipso Imperatore præfecturam Palatij Rhenani, Otho parentesq; sui accepissent. Verùm horũ tantorum beneficiorum memoriam, ex ijs Pontificiæ artes expulerant. Ac Othonem quidem fraudibus suis Pontifex, suiq; emissarij adeò ceperant, ut ab ijs nulla nec meritorum in se atq; suos uel commemoratione, uel exprobatione abduci, nec minis, pœnarumúe & periculorum imminentiũ denunciatione abstrahi antè potuerit, quàm ei Pontificiæ imposturæ, & fictæ in Fridericum criminationes detectæ fuerunt. Quod quibus effectum sit rebus, Auentinus exponit: qui plurimum ponderis orationem illam Iuuauensis Antistitis de Pontificis tyrannide, apud eum iam technas Pontificias subolentem habuisse tradit. Postea autem cognita Põtificum Romanorum perfidia, intercedente etiam inter se & Imperatorem necessitudine & propinquitate, cum Conrado Cęsari & regi Hierosolymorum filiã suam Elisabethã nuptum collocasset, summa perpetuaq; fide & officijs Imperatorem liberosq; eius est prosecutus. Discessu Tartarorum cognito, Fridericus Romanos ut antè cœperat, ut ad sanitatem reduceret, premere pergit: eosq; ad portas usq; crebris incursibus persequit. Sed cũ Cardinales ab eo cõtendissent, ut exercitum

ab urbe deduceret, quo libera comitia Pontificis creandi causa habere possent: inde Imperator cum milite ad Bononiã profectus, ea, ut Fazellus refert, ui occupata, publicaq́; schola literarũ illinc Patauium translata, cũ per fines Murtinensiũ & Rheginorũ Parmã peruenisset: ciues maxima ex parte se sua sponte eius potestati permiserũt, & in urbẽ ultrò receperũt. Cardinalib. creationẽ Põtificis diu protrahentibus, Fridericus eos officij sui admonet: & ob morã hãc increpat, atq; ut reipub. Christianę maiorẽ curã gerant, hortatur. Extant huius argumenti epistolæ duæ, quarũ alterius principiũ est: Ex feruore charitatis. alterius: Ad uos. Ex quibus apparet, studio pacis & reipublicę Christianæ id à Friderico factũ esse: q; fortasse Cardinales antè pacis cum eo tractationem suscipere nollent, q̃ Pontificem creassent. Interea Balduinus Imperator Constantinopolitanus, diffisus Latinorũ contra Gręcos uiribus, cũ Raimundo Comite Tholossano in Italiam cõtendit: & Imperatorem Parmæ cõuenit. Quẽ ubi pro captiuis Cardinalibus deprecatus erat, spemq́; fecerat, illis dimissis, & reliquorũ collegio adiunctis, quã primùm Pontificem delectum iri: libenter Fridericus petitioni Balduini cessit, & ut ei gratificaretur, & ut q̃ integerrima ad pacem, publicumq́; Ecclesiæ Christianæ commodum omnia essent. Itaq; continuò mandauit, qui ex Arnolphitana custodia Cardinales incolumes Romam deducerent: aliosq́; oẽs Ecclesiasticos libertati restituerent. Cũ Anagniam liberati Cardinales uenissent: eodemq́; cõsultò etiam reliquorũ Cardinaliũ collegiũ ad deligendũ Pontificem iuisset: Sinibaldũ patria Genuensem, gente Fliscum, Pontificẽ fecerunt: qui Innocentius IIII. contraria ut puto notatione, q; imperio & reipublicæ Christianę quamplurimùm nocere cõstituisset, appellari uoluit. Quare Friderico nunciata, maxima est lætitia affectus. quod enim hactenus ei amicus fuisset, sperabat rempub. Christianã ad

pacem

pacem & concordiam deduci posse. Quare & literis & legatis ad Innocentium gratulatum missis, quã sibi optatũ sit, Pontificẽ eum factũ esse, & quanta de eo sibi polliceat, cõmemorat, eíq; obseruantiã, operã, facultatesq; & opes suas defert, & Reipublicæ suamq; dignitatem cõmẽdat. Ad Othonem quoq; ducẽ Boiorũ qui lectus sit Pontifex uirũ bonum, amantẽ pacis, Reipublicæ Imperijq; Christiani studiosum esse scribit. Legati Friderici adiuuãte Balduino magno studio de pace cum Pontifice agunt. Summa est omnium hominum de pacificatione reipublicæ Christianæ expectatio. Verũ longè aliter animato in Fridericum Pontifice, quàm uel antè fuerat, uel præ se tulerat, diuersumq; clàm agitante, quàm quod apertè tractabatur: multum & Fridericum & alios sua de Pontifice fefellit opinio. Dũ enim Legati Friderici à Pontifice ad propositas pacis conditiones expectant responsa, huc secretò opera Rainerij Cardinalis Viterbiũ, quod Friderici partes sectabatur, in suam accipit potestatem. Posteaq; id Imperator cognouit, magnis subitò coactis copijs in ditionem Põtificiam ad recuperandum Viterbium proficiscitur. Atq; hoc bellum cum ita administraret, ut cõditiones pacis dimittendas nõ existimaret, interpellatione aliquorum Cardinalium motus, relicto Viterbio, & oppido Faliscorum omnibus rebus necessarijs instructo & munito, Aquam pẽdentem adit. Inde rursus legatos suos Romã, & cum his Imperatorem Cõstantinopolitanum & comitem Tholosanũ, quos apud Pontificem authoritatẽ habere intelligebat, de conciliãda pace mittit. Etsi aũt circiter pascha inter Imperatorẽ & Põtificẽ cõposita res uidebať: quod legati Friderici eiusdẽ iussu & nomine iurassent, illũ Põtifici obtẽperaturũ; & pro cõcione Fridericus princeps Christianus à Põtificijs appellatus esset: tamẽ omnẽ illã actionẽ institutã ab his fuisse: nõ q̃d pacẽ cũ Friderico seriò fecissent, eãúe ratã habere uellẽt, sed ut hac simulatio

ne pacis.

ne pacis, quam Imperatorē summè cupere sciebant, aditū quem intercluserat Romam euntibus aperiret: quo id tēporis infinita hominum multitudo religionis causa confluebat. Ac quod postea sæpius frustra Romæ Imperatoris legati de pace egissent: eamq́ꝫ istic iniri posse desperarent: atqꝫ Imperator magnoperè confideret, si colloquendi sibi cū Pontifice potestas facta esset, fore ut æquis conditionibus pax fieret, idem uerò perfici non posse existimaret, si inter se & Pontificem absentes pacis cōditiones ferrentur, à Pontifice ut tempus & locum colloquio cōstitueret petijt: qui sibi placere ut dicto à se die Fescenniæ quæ hodie Castellana ciuitas appellatur conuenirent, se prӕcedere & ibi Fridericum expectare uelle simulauit. Interea quòd cum rege Galliӕ aduersus Fridericum conspirasset: ubi triremes eas, quas petierat à Genuensibus Centumcellas deductas cognouit: eò clàm noctu sui suorūq́ꝫ Comitum habitu commutato properans, celeriter naues conscendit, Genuamq́ꝫ primùm, deinde Lugdunum nauigauit. Ibi conuocato concilio Pontifex in concione Friderico alta uoce diē dicit: eūq́ꝫ ut causam dicat adesse iubet.

Etsi inopinatus ille ex Italia discessus, magnam pacis desperationem adferebat: & indictum à Pontifice cōcilium, in quo ille & actoris & iudicis partes ageret, & ad id beneficio obstrictos coegerat, ad suam perniciem pertinere Fridericus intelligebat: neqꝫ Imperator cum esset uel coram Romano Antistite suisq́ꝫ euocatis, uel extra Imperij limites Lugduni causam suā disceptare necesse haberet, eaq́ꝫ de causa ut non modò suspecto, sed & aduersario & hosti suo, tum supra iurisdictionem suā, tum extra Imperij Romani fines ius dicenti, imò in alienum omnino munus se ingerēti, eamq́ꝫ sibi cognitionem impudentissimè sumēti, quæ principum ordinumq́ꝫ erat Imperij, impunè parére non poterat: tamen modestissimus Romanorum Imperator, & innocentia sua causæq́ꝫ bonitate fretus: & pacis

atq; concordiæ Christianæ reipublicæ cupidissimus, legatos suos Patriarchã Antiochenum qui nuper ex Syria aduenerat, Antistitem Panormitanum, Thadæum Suessanum Curiæ suę præsidem, prudentissimum Iurisconsultum Lugdunum ad concilium misit: qui & se uenturum ad diem cognitionis sui defendendi causa significarent, iustumq; sibi tempus ad iter conficiendum dari peterẽt. Ac iam in uiam se dederat Imperator, & Taurinum processerat, cum alios legatos suos, Teutonici ordinis magistrum et Petrũ de Vineis præmisit: qui in itinere Imperatorẽ esse docerent, & constitutam causæ dicendæ diem prorogari curarent. Sed Pontifex ne ab instituto suo discedere cogeretur, nec dicta à se die prolata, nec legatorũ Imperatoris, ulla uel excusatione uel satisfactione, uel quantũuis iustissima ex causa rogata, pro absente dilatione admissa, quinetiã, nec triduo quidẽ, intra quod Imperatorẽ aduenturũ legati asseuerabãt, ijsdẽ alijsq; proceribus summoperè id cõtendentibus, expectato: quasi iure apertissimo prouisum nõ esset, excusationem pro absente iustis rationibus accipiendam: die à se dicta cum assentatoribus suis, quorũ uoluntates & suffragationes prę mijs atq; promissis comparauerat, contra iuris diuini præcepta, cõtra Christi doctrinã, contra legis naturę rationisq; præscriptũ, cõtra æquitatis regulam, contra iuris recepti ordinẽ, cõtra Imperatorũ constitutiones, imperijq; decreta Imperatorẽ Romanũ principem & magistratũ suum, illic ubi iure se sistere nõ cogebatur, respondere sua sponte paratum indicta causa innocentemq;, iniusta, impia, nulliusq; momẽti sententia sua imperio regnis & Christiana spoliat ciuitate. Nam ut tum ex sacrosanctis scriptis, tùm ex ueteris Ecclesiæ memoria, tum ex grauissimorũ Ecclesiasticorũ authorum monumentis cognitũ est: nõ ciuilis magistratus curatoribus Ecclesiæ, sed illi, hi paruerunt, ut de apostolis eorumq; discipulis Chrysostomus testatur: nec illi Ecclesiastici

rum legati sui confirmarent: tamen clàm põtifex Lugduno amicis & propinquis suis Parmensibus scripserat: ut si minus quid secum asportare possent, omnibus bonis relictis, protinus se Parma Placẽtiam conferrẽt. Sed quà tandem pœna iniquissimũ hunc Iudicẽ diuinitùs affectũ, annalium scriptores tradãt, cognoscite. Cum Friderico Imperatore & eiusdẽ filio Conrado Cæsare mortuis, regno Neapolitano & Siciliæ inhiaret: idq; ut armis sub suã potestatẽ subiungeret cum exercitu Neapolim profectus esset, audita isthic in Curia Põtificis hac uoce: Veni miser ad iudicium Dei: insequenti die Pontifex in lecto liuida accepta plaga ac si fuste percussus fuisset exanimis est repertus: Ita Cestriensis lib. 7. Idẽ innuit Auentinus lib. 7. cũ se in annalibus reperisse prodit, die dicta ab immortali Prętore innocentiũ IIII. subitò extinctum in ius ambulasse.

Fridericus ex atrocitate nefandæ sententiæ furore in se Põtificis perspecto, literis quoquò uersus ad Christianos proceres missus, cũ omnium temporũ pontificũ iniurias, tùm sententiæ huius acerbitatẽ pontificisq; in se crudelitatẽ cõmemorat: In se uno nõ seruari, quod omnibus semper datũ fit Reis, se unũ idoneũ nõ esse, qui per suos dilationem ob iustã absentiã suã impetrarit, cũ alioqui excusationi illi apud omnes locus sit: in se noui generis iudicia constitui, in se constituta iura cõmutati quæritur: tum crimina obiecta negat, & in fraudem perniciemq; suam à Pontificijs conficta ostendit, innocentiamq; suam & patientiã studiũq; pacis & Reipublicæ proponit, ipsos uerò Pontifices à pace abhorruisse, æquissimas conditiones à se oblatas repudiasse, colloquij fidẽ non seruasse, refert. Pro quibus rebus orat ac postulat: ut Rempublicã suscipiant, atq; unà secum contra Pontificis fallacias & insidias tueãtur, sui timore defugiant, se officio suo & imperio non defuturũ, & per se Rempublicã administraturum, id agere Pontificẽ, ut idẽ & Ecclesiæ principatum & imperij

 domina-

dominatum obtineat. Iamq; cum eo milite quē in pedemontana regione habebat in Longobardiā reuersus, decursionibus Mediolanensium fines uastat, & quos deprehendit captiuos abducit, & in Hetruriā sibi prȩter Florentiam addictā contendit. Erat tum Florentiæ diuisus Senatus, diuisus populus, omnisq; in armis ciuitas. Itaque ad has dissentiones & cōtrouersias componendas, quod timerent, ne si diutius alerentur, in summum periculū atq; discrimē res adduceretur, utriusq; partis principes legati ad eū ueniunt & ciuitatē omnēq; eius ditionē fidei & potestati Imperatoris cōmittunt. Qua de causa mandato Friderici Pandolphus Comes qui Hetruriȩ imperij nomine præerat, Florentiam cum exercitu ingressus cōtrouersias sustulit, eiq; cū imperio & potestate Fridericū filiū Imperatoris præfecit: in cuius uerba ciuitas ea iurauit. Ipse Imperator Rossetū quod est in ora maritima Senensi populo subiecta oppidum concesserat, ubi cum requiesceret: à Comite Casertano delatum ad eum est de coniuratione quorundam procerum suorum in necē suam. Huius consilij primores Pandolphus Fasanellus & Iacobus Morranus apud Imperatorem agebant, qui scelus suum detectum suspicati, ex aula aufugerant. Reliqui coniurati Theobaldus, Guielmus, & Franciscus Sanseuerint, Riccardus, & Robertus Fasanelli, Godfridus Morranus secum amicis beneficiarijs & ministris suis, in duo castella munita Scaliam & Capacium receperant. Imperator omnibus rebus posthabitis, in primis hos nefarios proditores persequendos ratus, Scalia intra paucos dies occupata ad Capacium castra mouet. Quòd post quartum obsidionis mensem ui expugnatum ad diripiendum militibus concesit: omnibusq; inquilinis ad unum gladio mulctatis, incendit, coniuratos uiuos comprehensos eo supplicio affici iussit: quo in parricidas animaduertitur. Hos confessos esse se Pontificis instructu ad id

facinus

facinus concitatos, Fridericus in epistolis ostendit. Etsi uerò Imperator literis suis ad imperij ordines, omnia sibi à Pontifice obiecta crimina dissoluit & refutauit: tamen & quod in ijs ueræ Christianæ doctrinæ tenebris magna esset concilij, licet plerique Germanorum Antistitum ab eo abfuissent, authoritas: & quòd Pontifex mandatis suis apud Germaniæ principes instaret, ut à fide Friderici ex Ecclesia Christi proscripti, eiusque filij Conradi Cæsaris discederent: illumque calumnijs & conuitijs apud eos traducere & exagitare non desineret, nonnullos à Friderico in suas partes traduxit. Ex his erat Henricus Turingus, quem ut à Friderico alienaret fingit eius opera & fraude patrem Ludouicum indignissimè Brundusij perijsse: eoque mendacio illum permouet ut ad mortem patris, suasque iniurias persequendas, occulta iniret contra Fridericum consilia. Itaque Moguntino, Treuiro, Agrippinensi, Bremensi, Argentoratensi, Metensi, Spirensi præsulibus, & à Brabantino duce alijsque quibusdam, legati Pontificij opera Cæsar designatur. Verùm is dum cum Cõrado bellum gerit, eodem anno mortẽ occubuit. Misso igitur legato suo petro Caputio, Pontifex instigauit aliquos Germaniæ principes, ut spreto Conrado qui Cæsaris partibus strenuè in in Germania fungebatur: Vuilhelmum Hollandum regẽ appellarent, qui & secundo post obitum Conradi anno à Frisijs est occisus. Hoc artificio Pontifex utebatur ad Germaniam eiusque imperium uexandum, diripiendum, euertendum, ex cuius ruinis Pontificatus incrementum quærebat. Dum enim in duas factiones diuisa Germania alij Procerum imperijque Ordinũ Friderici & Conradi, alij nouorum Cæsarum impulsu Põtificis Creatorum partes sectantur: multique partium studia ad suas cogitationes non ad publicam utilitatem cõferunt: ad uim, ad tumultus, ad arma res deducit. Nam illis communi consensu iam olim sibi delatum imperij principatum ui retinere conantibus,

his autem eundem sibi Pontificis opera decretum occupare, illisq; adimere enitentibus: pars cum parte confligit. Itaq; his ciuilibus bellis multò maximam calamitatē Germania accepit, ubiq; cædes factæ, agri uastati, uillæ exustæ, fana uiolata, templa in quæ res suas agricolę deposuerant, expilata: ædificia diruta, bona direpta, pecora abacta sunt. In hac deniq; de summo magistratu cōtentiōe, Principum factione, armorum licentia, nocendi peccādiq; impunitate, eò plurimorum etiam priuatorum hominum, maximè equitum impudens audacia, & proiecta quædā atq; effrenata cupiditas, latrocinando, spoliando, deprędando, rapiendo, prædas agendo processit: ut nihil usq; ferè ab insidijs, à latrocinijs, à direptionibus, sanctum tutumue fuerit: Quo factum est, ut paulò ante Vuilhelmi regis mortem ad iniurias, rapinas, cædes, prohibēdas: sexaginta urbes & oppida Ludouico Palatino Rheni Boiorumq; duce Othonis filio, alijsq; multis principibus qui ab Auentino lib. 7. Annulum Boiorum nominantur: fœdere se coniungerent, magnisq; eodē Ludouico belli duce, copijs coactis, grassatores, prędones & Latrones illos persequerentur: eorumq; castellis receptaculisq; euersis, partim necarent, partim Germaniæ finibus exigerēt. Sed unde digressus sum, redeo.

Otho Boius fidem Imperatori cōstantissimè seruabat, & cum ijs amicitiam sanctissimè custodiebat. Huic cum Innocentius ipsum quoq; pro hoste haberet, mādauit Antistitib. ut ei si Imperatorem Fridericum & Conradū Cæsarem deserere nollet, ritu solenni sacris interdicerent. Itaque Philippus Iuuauensis, Albertus Reginoburgensis, quorum ille Eberhardo, hic Sigifrido successerat, Conradus Frisingensis cum alijs quibusdam collegis suis Concilio Myldorffij iussu Pontificis coacto, Othoni ad se uocato, mandata Pontificis aperiunt. Quibus auditis Otho respōdit: Cùm antea ut pacem cum Imperatore atq; Cęsare

iniret

iniret suaserint, dimissis Romani Pontificis partibus, quē ipsi Antichristum esse affirmarent, cur iam se optimis principibus fidem seruare, & pacem tueri nolint, satis se mirari non posse: Magnam se in consilijs, dictis, & factis eorū leuitatem & inconstantiam experiri, qui quòd æquum antea, quòd iustum, quòd fas esse dixerint: nunc iniquum, nunc iniustum, nunc nefas esse censeant: corruptos eos uoluptatib. atq; luxu, uictos cupiditate opum, honoris, potentiæ, honestatem & pietatem, officiumq́; suum negligere, factionibus studere, bellum atq; arma spectare, se Deo & magistratui suo obtemperare, fictas Pōtificias detestationes flocci facere, Christo confidere, ad eum se prouocare, certamq́; spē habere, execratos & deuotos diris à Romano alijsq́; pharisæis in gratia apud Deum esse. Et si autem tum hanc expostulationem Antistites non in malam partem accepisse, & amico in Othonem non alienato animo ex conuentu discessisse, pacisq́;, & concordiæ cupidi esse uidebantur: tñ non longo post tempore Conradus Frisingensis reclamante collegio Othonē in numero sceleratorum atq; impiorum habendum cēset. Albertus uerò Reginoburgensis nō modò in ciues suos crudelis, sed & insigne, nefarium & horrendum scelus, in Conradum regem machinatus est. Cum enim non exiguum ditissimorum ciuium Reginoburgensium numerum, quòd in fide & officio erga Imperatorem perstarent, per fraudem cepisset, & in Catenas cōiectos Staffum duci iussisset: Cōradus Cęsar adiunctis sibi aliquot imperij proceribus Albertum, agris eius sociorumq́; depopulatis ad conditiones cōpulit, & captiuos ciues sibi restituere coegit: mox cum exercitu Reginoburgum profectus, cum D. Haimerani Collegio more maiorum hospitio receptus fuisset: Albertus cum conscijs quibusdam Vlrici præsulis monachorum opera clàm in cubiculum, in quo Cæsarem cum paucis famulis cubare exploratum habebat,

multa

multa iam noctè ingressi, in quos incidunt partim
ciunt, partim capiunt: & quod neminem præterea
biculo deprehendissent, etiam Cæsarem exanimat
tant. Verùm is strepitu illorum exaudito, cùm reli
cto sub scamno se occultasset, insidias eorũ saluus
Itaq; postridie Episcopũ eiusq; socios et percussor
nachorum rectorã ut læsæ maiestatis reos, & Reip
hostes proscribit, & bona Cœnobij publicat. Sed
tus à monachis huius sceleris inscijs, acceptis ab ijs
nomine centum libris, & obsignatæ tabulis, princ
uiris Othone Palatino Rheni Boiariç duce, & Lu
eiusdẽ filio, Othone Hochburgensis limitis, Henri
gionum præfectis alijsq; hostibus adhibitis, cauer
se ædificio illo in quo Cubicularij Cæsaris trucida
diruto, in locum eius fanum ædificaturos, tabulas
ptionis rescidit. Vlricus Cœnobij moderator mun
deiectus: Albertus Antistes in monachorum ordi
næ causa redactus est. Conradus uerò Hochenfelsi
se cæde & sanguine innocentium polluerat, quan
hominum manibus effugisset, in ultorem tamen t
manis sceleris & uindicem Deum incidit. Cùm en
diu equitaret, fulmine de cœlo tactus interijt. Fri
sumpto de ijs qui in necem suam coniurauerãt sup
actoq; conuentu, & regni sui rebus constitutis Fr
Antiochç Principe, Riccardo Comite Vmbriæ, &
niæ prçfecto, Encio Sardiniæ rege in Italia legat
militum numero attributo Cremonã redit, multo
dem quibũscunq; ex partibus potest, doctrina, uiri
authoritate præstantes uiros ad se accersit, ut cum
gdunum ad Pontificem proficiscatur, & cum eo
sua sententia, tùm de pace agat. Omnibus rebus ad
ctionem paratis iter ingreditur, & cum quàm max
legatorum quàm armatorum comitatu Taurinum
inde cùm ad iter tridui impedimenta sua præmisil

mam ab exulibus aduerſę factionis Pōtificis propinquis & amicis,ſubſidio & ope legati Pōtificij,Brixianorum & Placentinorum aliarumq; ſociarum ciuitatum occupatā cognoſcit.Quòd autem id inſtinctu Pontificis factum eſſe non dubitaret, & apud eum ſe necquicquam proficere poſſe uideret: tandem aliquando dimittendam omnino pacem,& omnibus uiribus bellum gerendum inſtituit.Itaq; commutato conſilio iter rectà in Longobardiam cōuertit: Et cum exercitu ſexaginta LX M. millium Parmam obſidet. Vt uerò commodius & tutius firmare obſidionē poſsit,primùm caſtra foſſis,turribus,uallo,alijsq; operib. munit: Deinde in ijs ædes,tabernas,ædificat:certisq; ſpacijs foris rerum uenaliū deſignatis palatijs & tēplo adornat,& omnino ex caſtris ligneam urbem extruxit. Quæ omnia cum breui perfeciſſet, ex fœlici & boni ſucceſſus fiducia Victoriam nominat: eamq; loco Parmæ, quàm ſi caperet ſolo æquare propoſuerat, fore ſperat. Ac primò q̄dem Friderico & illic & alibi res proſperè ſuccedebant. Nam & Parmenſes uehementer premebat, & Robertus Caſtilionæus qui imperij nomine Piceno præſidebat propè Auximum exercitum Pontificiū amplius quatuor millibus occiſis, pluribus captis cum multis uel illis coniuratarum ciuitatum fuderat,& decertantibus inter ſe Florentiæ factionibus Gibellinorum & Guelphorum, cum Fridericus Hetruriæ præfectus Gibellinis qui auxilium eius implorauerant,ſubſidio ueniſſet:& Guelphi eius aduentu perterriti inde Bononiam aufugiſſent, nec redire uellent,ut ſacramentum fidei Friderico dicerent,bonis eorum in fiſcum redactis Florentia omnino in fidem & poteſtatem imperij uenit. Sed conſtans hæc fortuna & felicitas non fuit. Nam Friderico confirmandæ ualetudinis cauſa,qua tenui uſus erat, cum equitibus aliquot aucupatum profecto,plerisq; etiam militibus nullū eiuſmodi caſum expectantibus, quo à confectis penè fame hoſtibus

offendi possent, ex urbe uictoria inermibus egrel
centiosius hinc inde uagantibus, Pannēses hac ol
casione, quàm maxima possunt ui & celeritate, V
qua minus munita erat, subitò aggrediuntur, & a
porta in urbem erumpere conantur. Inopinante
re noua perturbantur, ac primum impetum Mar
laspina sustinet, interim Imperator exaudito sig
pana dato, quā celerrimè potest accurrit, quanto
discrimine cognoscit, & laborāti Marchioni supp
re conatur. Quo conspicato ex omnibus partibu
in eum impetum faciunt: Imperator ne circumue
tra uallum se recipit: protinusq; se in urbem con
præsidia confirmaret. Hostes nullum spacium pe
in urbe se colligendi dari oportere existimantes,
lis uallisqúe conuulsis, portisq; defensoribus nı
urbem perrumpunt. Imperator iam cùm intra ui
stes uersarentur: cum paucis æquitibus summæ
sus se ex urbe eijcit, statimq; Dominum contenc
hostes Dominum multis Imperatoris militibus
ctis urbe potiti, ea incensa & delecta Parmam re
tur: Suspicatus Fridericus pro ditione & initio
de absentia sua & militum negligentia ad Parmer
se delatum: quosdam præcipuorum suorum cor
rum, & in his Petrum de Vineis, in uincula conie
Domini ad reliquias exercitus sui colligēdas in t
cius, Mansuanos qui operam Parmensibus ferel
ptis quinquaginta eorum nauibus, omnibusq; i
illis fuerant, superat.

Ricardus alia clade Pontificios in Piceno apu
tem nouam occiso duce Hugolino Nouellano
quā duobus millibus captis & interfectis afficit.
tractis copijs suis Domini Fridericus Cremonar
ciscitur. Etsi uerò illinc Encium apud Rhegi
rem gessisse acceperat: tamen quòd totam Lo

diam ad defectionem spectare animaduertisset, in Apuliam iter facere, atq; inde maioribus coactis copijs in Lõgobardiam reuerti constituit. Itaque iter per Hetruriam in Apuliam habens Friderico filio se coniunxit: qui Capras oppugnabat, eaq; expugnata, & aduersarijs suis secum abductis captoq; postea. S. Miniato, & imperio subiecto, in Apuliam progreditur. Eò cum ei nunciatum esset Encium Mutinẽsibus contra Bononienses subsidio profectum, ab ijsdem duobus millibus passuum à Mutina captum esse, & se absente Põtificios duces, cum copijs suis Longobardiam, Æmiliam, Flaminiam, Hetruriam percurrere & ad defectionem Imperij ciuitates sollicitare, easq; partim dolo ad se traducere, partim ui in potestatem suam subiungere: qua potest animi contentione, ad renouandum bellum summisq; id uiribus gerendum incumbit. Nec sibi dubium esse Pandolphus Colonucius scribit: quin res maximas confecturus fuisset: nisi mors eum contra opinionem suam, quod adhuc uolens firmusq; esset, præuenisset. Nam cum in febrim in Castello quodam Apuliæ, quod Florentinum dicitur, incidisset, uitæq; finem sibi instare sensisset, prædictumq; sibi recordatus esset. Florentiæ se moriturum, facto testamento, eoq; tum infinita pecuniæ summa ad pias causas (ut uocant) legata tum Conrado alijsq; filijs imperij, regnorumq; suorum hæredibus institutis, successoribusque e luti cuiusque ætas & conditio ferebat, designabat: designatis ex hac mortali & calamitosa uita in immortalẽ atq; beatam migrauit.

Ita aut animo ad mortem Fridericum paratum fuisse: ut qui ei in extremis adfuerunt certò sibi persuaserint animum eius ad concilium Cælestium delatum felicitate perfrui sempiterna Pandolphus Colonucius tradit. Eiusdem rei cum Guilhelmum Putranum. Andream Pandalum Venetum, tum Manardum Episcopum Imolẽsem Italos

ſcriptores profert:quorum hic ſcripſit, ſe credere
cum ex numero electorum & beatorum eſſe. Iten
ſitis ijs quæ Fridericus in hoc morbo antè & d
ſua, & regnorum ſucceſsione quàm deceſsit eg
locum illum concludit. Atque cum hoc mo
que ſuum tribuendo, Deo ſpiritum commen
Cæſari filijsq; gubernationem & regna committ
ga Deum & mundũ ſuo officio functus eſſet:reie
ni rerum humanarum cura,deuoto in Chriſtum a
ſpirauit. Hæc ita ſi illi pro Imperatore à Pontific
pto & in illa Pontificum exterminato, tyrannide
teſtimonia perhibuerunt.

De cauſa mortis uariæ ſunt ſcriptorum opinio
enim ei uenenum Pontificis inſtinctu propinatu
exanimatum tradunt:Phærięq; à Manfredo filio, p
ri compreſsis faucibus ſuffocatum referunt. Ver
dolphus Colonucius author cum primis bonus
no ei dato nullam facit mentionem: ſed febri co
ſcribit. Poſteriorem aũt opinionem de Manfred
refutat,& q̃d nihil habeat ꝓbabilitatis:& quod c
à ſcriptoribus Eccleſiaſticis id temporis memoria
ditũ. Obijt anno Domini MCCLXVIII.XIII. di
bris,anno ætatis ſuæ LVII.imperij XXXVII.cuiu
Panormum translatum porphiretici marmoris ſe
in ſummo templo eſt conſtitutum.

Tres fuerunt Friderico legitimæ uxores. Prin
ſtantia filia regis Arragoniæ,ex qua Henricum D
uiæ & regem Romanorum genuit. Altera ſole
Brennij regis Hieroſolymitani filia, unde ius &
regni Hieroſolymitani,iure hæreditario ad rege
& Neapolis peruenit, ex qua Conradum duce
uiæ regem Hieroſolymæ, & Neapolis, & Cæſ
ſcepit.

Tertia Iſabella Ioãnis Regis Angliæ filia,ex qu

ſuſtuliſſe dicitur, quem infantē mortuū eſſe referunt, &c.

Ex his quæ diximus intelligi poteſt, ijs à Deo ſubſidijs inſtructum fuiſſe Fridericū, ut in eo res eę omnes fuerint, quas in ſummo Imperatore ineſſe oportet: qui tametſi ꝓ republica Chriſtiana & Imperio magnas res pace belloq; geſsit: tamen multo maiores cōficere potuiſſet, niſi in ipſo curſu rerum gerendarum à Pontificibus Honorio III. Gregorio IX. & Innocētio VI. retardatus fuiſſet: Fuit enim plurimis & fortunę & corporis et animi dotibus cumulatiſsimus Princeps. Quòd tametſi ex ſuperiori oratione perſpicuum ſit, tamen quia uaria de eo ſcripta extāt: cùm ab alijs laudetur, ab alijs uituperetur, non alienū uiſum eſt, cùm ex alijs, tum præſertim ex Pandolpho Colonucio quaſi lineamentis quibuſdam ex ſingulis triū illorum generum effictum eius ſimulachrum ueluti in parua tabula ob oculos ponere. Ac quidem ex nobiliſsimo genere, Illuſtriſsimis parētibus ortū, maximis opibus, ſumma potentia præditum, ampliſsimis honoribus perfunctum eſſe, iam antè expoſui. Præterquam enim quòd ſummæ Imperij Romani regniq; Germanici, multò longius latiusq; id temporis atq; hodiè patentis, eiuſdem ordinū placito præfuit: Iure maternæ hæreditatis regnum Neapoli & Siciliæ, cauſa dotis regnum Hieroſolymitanum titulo patrimonij principatum Sueuiæ obtinuit. Corporis habitu Friderico Barbaroſſæ auo ſuo ſimillimus fuit, eximia forma, facie decora, & grauitatis maieſtatisq; plena, exporrecta frōte, alacri uultu, iuſta ſtatura, firma explicataq; artuum & neruorum compage, mente acri & ſagaci, iudicio peracuto, admirabili prudentia, incredibili ui ingenij & ſolertia, parato & expedito in ſubitis etiā periculis conſilio, animo alto & inuicto, egregia fide & conſtantia, ſumma humanitate & facilitate, moribus & grauibus & elegantibus. Ad quaſcunq; res & ſcientias, mentis & ingenij aciem intenderat, in ijs excellebat. Hinc in qui/

busdam earum etiamsi artium, quas Mechanicas dicunt, præclarus artifex: multarum linguarum, ut Græcæ, Latinæ, ut tunc loquebantur, Germanicæ, Italicæ, Gallicæ, Sarracenicæ, benè peritus: in literis egregiè doctus, eruditorum uirorum amans, familiaris patronus. Neque enim ipse modò literarum disciplinis plurimùm delectabatur: uerum etiam mirum in modum in barbaris illis temporibus ea prouehere est conatus. Nam & Aristotelis opera & Ptholomei μεγάλην σύνταξιν & Gregorij Nysceni de natura hominibus libros aliosque artis Medicinalis authores de Græco & Arabico in latinum ut illis temporibus à literatissimis uiris conuerti, & Bononiæ publicè doceri curauit. Mathematicas disiplinas in Italia excitaui, t publicum ludũ literarũ Neapoli aperuit, multisque priuilegijs ornauit, eoque omnis generis celeberrimos eius ætatis Doctores amplissimis stipendijs euocauit. De iuris quoque studijs benè mereri uoluit: cuius rei multo maiorem facultatem habuisset, si in hæc tempora incidisset: quibus Iurisprudentia barbarie inquinata & fœdata pristinæ puritati, nitori, & dignitati indies magis magisque à uiris doctis restitutum. Leges permultas tulit, quas in regnis suis obseruari uoluit. Quæ uerò pro libertate & immunitate Ecclesiastica à se constituta, in Imperij ditione custodiri uoluit, de ijs antè dixi. Ex his capita nonnulla Irnerius in Cod. Iustinianeum transtulit. Eodem quoque authore receptos illos præsertim in Longobardia beneficiorũ (quæ uulgò feuda uocant) mores collectos, & in scholis à Doctoribus explicari cepisse Pandolphus Colonucius tradit. In consilium etiam suum claros & magni nominis Iurisconsultos adhibuit ex quibus Odofredus Beneuentanus & Thadeus Suessanus Præfecti prætorio & præsides Curiæ fuerunt. Iã & ad promouendã & amplificandam religionem Christianam, & cohonestandas Ecclesias studium opesque suas conuertit. Nam præterquã quòd

Ecclesiam

Ecclesiam Romanã maximis beneficijs affecit, ijsq; constitutionibus, quarum iam mentionem fecimus omnium in orbe Imperij Ecclesiarũ immunitatem amplificârit: Liuonijs etiam et in Sarmatia Renedi atq; Godani sinus accolis quod falsorum deorum cultu abiecto Christianam amplexi essent doctrinam multa priuilegia concessit, imperijq; Romani iura communicauit. Fuit præterea erga priuatos & in benemerendo & referenda gratia perliberalis: atq; ut in officijs remunerandis munificentissimus, sic in proditione & perfidia uindicanda asperrimus. In publicis uerò quid splendorem & magnificentiam eius commemorem, cũ per se hæc ex magnificis & sumptuosis operibus, quæ ab eo constructa referuntur satis sint aperta. Nam Pandolphus Colonucius tum generatim in omnibus ferè insigniorib. urbibus & oppidis regni Neapolitani atq; Siciliæ, alijsq; Italiæ partibus hinc inde multa eius ædificia extitisse narrat, tũ nominatim Aquilam urbem, in Brutijs turrim & pontem Capuæ arcem Capuanam Neapoli, Tranensem seu Trasanopolis in Apulia, in Æmilia & Flaminia, Ceruiæ, Cesennæ, Bertinorij, Fauentiæ, in Hetruria Sancti Miniati, pratumq; Castellum ab eo ædificata recenset. Iam uerò bellicis laudibus nullus ei princeps sua ætate par fuit, inprimis rei militaris sciens, belli gerendi peritus, patiens laborum, intrepidus in periculis, prudens in prouidendo, industrius in agendo, alacer & promptus in conficiendo, infractus in rebus aduersis fuit. Sed quia in hac uiciositate naturæ perfecta in hominem non cadit: neq; ullus unquam ita animo, ac uita constitutus est, ut ratio postulat: nec Fridericus perfectus & ab omni uicio liber fuit. Nam maculã ei ex uoluptatibus aliquibus scriptores aspergunt: qui & nimirum in eo aucupandi studium culpant, & in libidinem procliuiorem fuisse notant. Hac eum labe infectum fuisse inde patet, quod multos liberos ex concubinis, ut Encium regem

regem Sardiniæ, Manfredum principem Tar
Fridericum regulum Antiochenum susceperit. A
ferè omnia ex ea descriptione Friderici, quæ est
lonucium quam se ex probatis authoribus dux
mat. Quæ uerò flagitia & scelera ei intentauit I
atque in sentētia sua cōmemorauit: ea non mod
ricus diluit, sed & falsa, & à Pontificibus conficta
am plerique Historici, non Germanici modò, se
asserūt. Qua de re quæ apud Pandolphum Col
enumerationem illam uirtutum & affectionum
sequuntur, ad uerbum de Italico in latinum trad
ijcere placuit, qui in hunc modum scribit.

Tot & tantis dotibus & uirtutibus cum præ
rit Fridericus, nihilominus pro persecutore & I
clesiæ est habitus, cuius sceleris, cum Innocent
sententia sua eum reum declarauerit eamque Por
Sextum librum Decretalium retulerint & pro
perint, talem eum fuisse statuendum uidetur. Ita
si fortassè me non deceat, id in dubium reuocar
re pluribus disputare, tamen quantum & res ge
indicant, & Classicorum authorum libri ostēdu
pistolæ atque scripta ipsius demonstrant, haud sc
idcircò à Pontificibus Ecclesiæ hostis iudicatus
uel in dicenda ueritate, notandisque sacri ordini
berior fuerit, uel in ijs uitam & mores ueterum
& discipulorum Christi desiderarit, uel contra e
dignitatem Imperij defenderit, uel eius in Itali
potentiam formidarint, id quod Gregorius IX.
la quadā fatetur. Sed de his is iudicet, qui monu
rum à Friderico gestarum legerit. Equidem &
cum cogito ipsum Christum, cuius uicarios se
Pontifices iactant, & ministris suis dicere ut se i
exemplumque suum ueluti magistri sequantur
mandare, ut gladium in uaginam suam cōdant,

ut non solũ septies,sed septuagiesseptiesin se delinquentibus ueniam dent:& cum uicissim cum his præceptis uitam Pontificum compono:& tot tantasq; eorum in Imperatorem insidias,proditiones,perfidiæ scelera,atq; tot legatos Pontificios homines Ecclesiasticos, qui se ouiũ Christi pastores appellari uolunt, bellorum duces cum tot tãtisq; copijs in omnes Italię partes,Campaniã,Apuliam,Calabriam, Friderico subditas, in Picenũ, Æmiliã, Flaminiam,in Longobardiam aduersus eum missos animo colligo:totq; urbium excidia,rerumpublicarũ euersiones, hominum cædes, tantamq; Christiani sanguinis effusionem memoria repeto: cum deniq; Imperatorem fortunatũ,felicem,uictoriosum, Pontificios autem infortunatos,calamitosos,uictos,fusos esse considero:in hanc adducor sententiam,ut existimem,aut omnino nobis recõdita & arcana esse Dei iudicia: aut certè uerissimũ esse quod Æneas Syluius in historia Austriaca scripsit,nullũ magnum detrimentum,nullam insignem calamitatẽ Ecclesiam & rempublicam excepisse,cuius authores nõ fuerint Pontifices. Nicolaus quoq; Machiauellus omnes clades quas cùm uniuersa Christiana respublica,tum Italia perpessa est,in eam à Põtificibus inuectas esse prodit. Multæ extãt Friderici ad Pontifices,ad Cardinales,ad reges Christianos,ad imperij principes & ordines,ad priuatos homines epistolę,quas legi.Nihil in his Christianæ doctrinæ contrariũ, nihil impium,nihil in Ecclesiam Christianam iniuriosum,nihil cõtumeliosum,nihil arroganter,aut cõtumaciter à Friderico scriptum cernitur.At non nego plenas illas esse tum querelarum,lamentationum de auaritia & ambitione Ecclesiasticorum, de pertinacia Pontificum,quòd nec ullam excusationem & satisfactionem accipere,nec defensione iuris & dignitatis imperij admittere uoluerint: atq; de multiplicibus illorum in se cõspirationibus:tum admonitionũ ad totum illum

ordinem, ut officium suum faciant. Qui ueritat
scendæ cupidus, & admiratione quadam uirtu
gnorũ principum capitur, legat Epistolam Fri
omnes principes Christianos datam, cuius init
legerunt principes, Pontifices & pharisæi con
aliam qua collegium Cardinalium hortatur a
dam dissensionem & discordiam inter Impera
Pontificem, cuius principium: In exordio nasce
di. item aliã, cuius initium: Infallibilis ueritatis t
terea aliam, ad reges & principes orbis Christi
principium: Illos felices describit. in qua quę ad
bit hic ueritatis magis, quàm elegantiæ causa re
cuit: quòd si ad hæc nostra tempora aggregent
& pijs uiris usui esse possint. Est aũt hæc senten
aliter fidem his adhibete, quæ legati nostri uob
rũt, ac si ipsemet D. Petrus uobis ea iureiurãdo a
set: nec existimetis id ideo me à uobis cõtender
sentẽtia Pontificia priuationis, maiestas nostra
sa. Cũ enim nobis sit rectæ uoluntatis cõscienti
Deum nobiscũ habeamus, eundem testem inu
id nos spectasse, ut cùm totum ordinem Eccles
tum præsertim primores, neruis potentiæ, do
nisq; eorum succisis, extirpatisq; tyrannidis rad
primitiuæ Ecclesiæ cõditionem & statum reuo
His de causis fortasse qui præcipuas in Ecclesia
tes consecuti erãt, statuerunt Fridericum hoster
clesię: quam rem ut dixi alijs dijudicandam relin
ctenus Pandolphus Colonucius: qui cum ea qu
sis odij & crudelitatis Pontificum in Fridericu
morauit, non ex ipsis modò Friderici scriptis, se
storijs bonisq; authoribus se collegisse signific
surã hac de re ijs, qui uacui sunt animi affectione
tat, satis declarat quid & Põtificię factionis scri
& ipsius quoq; Innocẽtij sententię tribuat, quà

hæc apud insequentes Pontifices iuris authoritatē obtinuerit. Et sanè immerito Fridericū pro hoste Ecclesiæ Romanæ habitum esse id documento est, quòd & maximis eam muneribus prosecutus sit, & summis priuilegijs libertatem immunitatem'qꝫ Ecclesiasticorum muniuerit: id quod apertè ex cōstitutionibus eius de statutis & consuetudinibus intelligi potest. At contrà Pontifices pessimam ei gratiā pro his summis in Ecclesiam beneficijs retulerunt, qui licet maximis eum iniurijs lacessiuerunt: tamen ijs reipublicę Christianę, cuius incolumitate & salute nihil antiquius habebat, cōdonatis paci cū suo & imperij incōmodo studebat. Itaqꝫ cùm à Pontificibus necessariò ad bellum pertraheretur, si quę uindicādæ Imperij maiestatis gratia eis intulit damna: suæ culpæ expensa ferant necesse est. At assentatores Pontificij, qui & illis & insequentibus temporibus, ad nostram usqꝫ ætatē ad scribendum animum applicarunt, non ut ueritatis testes essent: sed ut Pontificum gratiam sibi demererentur, & opima ab eo sacerdotia aucuparentur, hinc occasionē calumniandi Imperatorem acceperūt. id quod non in Italis modò, Blondo, Stella, Platina, Sabellico, qui alioquin Germanis hominibus iniquiores fuerunt: sed & in Germanis, Alberto Pighio, Georgio Vuicelio, alijsqꝫ Pontificijs satellitibus mercede & beneficijs cōductis cernitur. Sed illis hi eo sunt detestabiliores: quòd & Imperij dignitate & patriæ charitate postposita se ob quæstum Pontificibus manciparunt, ut cupiditatibus eorum seruirēt, uitijsqꝫ assentirentur. Verùm hos missos faciamus, & ad illos redeamus qui quamuis & ipsi ordinis Ecclesiastici fuerint, tamē quòd plus apud eos ueritatis studiū, & uirtutis reuerentia, qꝫ Pontificis autoritas & adulandi seruitus ualeret: hunc Imperatorem summis laudibus extulerūt. Sic Nicolaus Cusanus Cardinalis hunc Imperatorem post Carolum Magnum potentissimum, sapientissi-

mum, & reipublicæ Christianæ utilissimum P
fuisse scripsit. Sic Ægidius Biturigum Episcopı
suis, quos ad Francorum Reges de institutione
scripsit: ad illius tanquam summi principis exeı
cohortatur. Quid plures cõquirere attinet, qu
rificum iudiciũ & præclarum doctorũ uirorun
mis ornamentis honoris, fortunæ, ingenij, uirtı
imperatoris fuerit: ex his uersiculis inconditis
sed de insignibus Friderici dotibus testificantil
chro eius incisis, posteritatiq; traditis intelligi

Si probitas, sensus, virtutum gratia, census,
Nobilitas orti possent resistere morti:
Non foret extinctus Fridericus, qui iacet intus.

Apud Colonucium primus uersiculus ita legit

Si probitas, sensus, virtus, res, intellectus.

Quare cum ex ijs quæ ex probatis scriptoril
memoraui, appareat: qui quãtusq; Imperator F
fuerit, qui ea ipsa de causa quòd in Christiana ı
amplificanda, & imperij dignitate conseruand:
tissimè laborauit, in acerbissimum Romanorũ
cum odium incurrerit, uti præstantissimi cuius(
toris acerrimi fuerunt hostes: quibusq; calumı
nijs ab ijs eorumq; administris exagitatus fueri
est, ut & uirtutes ipsius grata persequamur meı
Pontificum scelera auersemur, Deumq; oremı
tia sua ita Imperatoribus atq; principibus nost
uelit, ut & Dei gloriam propagare, corruptum
sum in Ecclesia Christiana morem ratione pur
corrupta emendare, iura & dignitatem Imperij
uindicare, utilitatem & salutem republi
Christianæ prouehere & uelint
& possint.

F I N I S.

Perlegenti mihi hanc orationem meam, nec pauca, nec exigua menda, inter excudendum commissa occurrerunt. Quibus cum hæc oratio ita sit defœdata, ut in quibusdam locis, uix etiam de sententia constet: in extremo, quomodo errata illa emendanda sint, annotare uisum est.

Pagina 2. linea 16. post schola nost. adde, orationem 7.6 apertis ibid. 20. præcipuè 8.21. in Aphricam ibid. 27. intulit, 11.16. Aegypti ibid. 21. ad adflictas 13.10. ex cōmunitate, ibid. 14. post potestat. adde, eius ibi. 18. Casertano, ibid. Celanensi, 14. 26. profligabat. 15.1. inuehitur. ibid. ult. inuisus, 17.5. iniurijs ibid. 16. qui in Innocentij ibid. 24. Cuspinianus, ibid. 26. Imperatoriæ ibid. post insignia, dele, cum ibid. penult. & moribus 18.21. hac ipsa 20.15. exercitionemq; ibid. 21. dele, iure 21.3. remouetur ibid. 5. Imperiū priuaret. 22.19. post 21. & 24. adde, distinct. 63. rescripta & constitutiones 23.8. indicat ibid. 11. ut enim ibi. 18. cōsecraretur: ibi. 26. Hirmigardim 24.27. Ioanne 25.19. pontificatu 26.9. & 10. ab alijs etiam qui ex sua parte erant Episcopis ibid. 25. post can. 31. adde, ead. distinct. 63. 27.1. Deinde can. ibid. 4. inijsse dicitur successore, ibi. 5. dele, successore ibi. Lotharius pro Principis ibi. 25. detegantur 28.5. in contaminato 29.8. tandemq; ibid. 12. & 13. hæc uerba, Andreas de Isernia ad 1. cōstit. Neap. nu. 12. ad marginē debent collocari. ibi. 28. Arragonia ibi. ad marginē posita deleantur. ibid. 31. cōsiderant) ibi. ult. cōditionibus 30.15. prosgnata, & dotis ibid. ult. & 31.1. tēpus nondum exijsset: 31.17. Illæ ibid. penul. missos, regemq; 32.13. Fridericū, quo 33.25. dele, esse ibi. 29. quæ hic 34.17. &, Vt iusticiam 35.2. dele, quāuis ibi. 18. Sulthani 36.2. in archiuo antist. Battauiensis 37.7. paschatis 40.2. uera ibi. 15. exaturare 41.14. affectus ibi. 17. utilitate 43.6. Ibidum ibi. 14. extremo ibi. antepen. gnauiter 44.10. in Boiaria ibi. 28. incendijs eam nemi. 45.4. ascitis affligere, 46.18. tantas ibid. 29. post arbitrio, adde, ab eo postulent. ibi. 30. die, quo 47.4. prohibuissent, ibi. XM. id est, 10. millibus ibid. ult. Marchia, 48.7. habebat ibid. 9. & 10. laboraret, ibid. 20. præcepisset, ibi. 25. decreti eum habu. 49.17. & 18. Battauiensis collegij 50.1. auerterēt: ibi. 17. facilè princeps ibi. antepen. dele, in 51.5. dele, &: ac lege, authoritate, persuasu insiden. ibi. 22. & 23. ledi, conuelli queritur. ibi. 26. Balaamū, 52.3. Longobardos, ibi. 18. pestifero ibid. 24. & 25. & Brabantini ducis lega. 53.1. & 2. Rudigerus Battauiens. ibid. 10. ut spe ibi. 28. deuouent: 54.19. libidini, rapinæ, auariciæ, & rapinis ibi. 20. quāta in summa ibid. ult. & 55.1. Pontificius ibi. 7. Estensi ibi. 11. Eodem ibi. 15. delatā, ibi. 24. Platina, 56.20. Nuceriā ibid. 25. cui ei ab ibi. 28. Casino 57.4. contumelijs & conuicijs 58.29. Reginoburgi ibi. 31. & 32. Boiariæ ibi. Boiariāq; 59.15. post Orientis, adde, à Carolo Magno præfectū, 63.21. & 22. Hugolinus 64.5. IV M. i. 4000. 66.11. Fridericū 67.17. Tiburtin dedit. 68.20. Castellonea 70.5. Mutinensiū ibid. 24. ex Amalphitana ibi. 31. quare 71.16. hic secretò 74. ult. argumento 75.18. mißis, ibi. 24. cōmutari queritur ibid. 32. sin timore 76.23. Sanseuerini, ibid. ult. instinctu 78.25. & cum eo ac Conrado Cæsare amic. ibid. Hinc cum 80.7. rectorem ibid. 10. obsignatis ibid. 13. alijsq; testibus ibid. penult. togatorum quàm 81.9. dele, LX M. ibid. 14. extruit ibid. 22. multis uexillis 82.2. Parmenses ibid. 17. equitibus ibid. 18. domum ibid. 19. dele, Dominum ibid. 20. deleta ibid. 21. proditione & indicio ibid. 26. Mantuanos 83.5. ijsq; expugnatis, ibid. 18. ualens ibid. 25. & 26. successoribusq;, uti cuiusq; ibid. dele, designabat ibid. 29. Ita autem ibid. penult. Guilelmum Pu-

teanum, Andream Dandalum 84.10.*Hæc Itali* ibid.10.*et* 11.*profe nato, in illa Pontificum tyrannide* ibid.15.*plerique* ibid.22.*Domini cemb.* ibid.25.*conditum.* ibid.28.*Iole* 85.8.*Innocentio IV. ut e etiam artium,* ibid.9.*Ptolomei* ibid.9.& 10.*Nysseni* ibid.*Medica excitauit,* ibid.21.*restituitur.* 87.1.*afficerit,* ibid.4.*Venedi* ibid. *in Apulia,* ibid.27.*post perfecta, adde, uirtus* ibid 31.& *nimium*